

অসমীয়া স্নাতকোত্তৰ শ্ৰেণী
দ্বিতীয় বাৰ্ষিক, প্ৰথম কাকত---অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জী

অধ্যায় ৩ : অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য -৩

অধ্যায় গাঁথনি

- ৩.১ উদ্দেশ্য
- ৩.২ পৰিচয়
- ৩.৩ অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য
  - ৩.৩.১ আসাম বিলাসিনী
  - ৩.৩.২ আসাম বিলাসিনীৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ
  - ৩.৩.৩ আসাম নিউচ
  - ৩.৩.৪ আসাম নিউচৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ
  - ৩.৩.৫ মৌ
  - ৩.৩.৬ মৌ ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ
  - ৩.৩.৭ আসাম বন্ধু
  - ৩.৩.৮ আসাম বন্ধুৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ
  - ৩.৩.৯ অন্যান্য কাকতসমূহ

- ৩.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
- ৩.৫ অধিক জানিবলৈ
- ৩.৬ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান (কেবল ৰূপৰেখা)
- ৩.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন

.....
৩.১ উদ্দেশ্য :

.....
এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি-----

- অসমীয়া সম্বাদ পত্ৰৰ জনমৰ প্ৰাৰম্ভিক ধাৰণা লাভ কৰিব

- অসমীয়া সম্বাদপত্ৰসমূহৰ ক্ৰম অনুসৰি নাম জানিব পাৰিব
- আনহাতে কেইখনমান গুৰুত্বপূৰ্ণ অসমীয়া সম্বাদ পত্ৰৰ বিষয়ে বৈশিষ্ট্যৰে সৈতে আলোচনা কৰিব পাৰিব
- জোনাকী কাকতৰ জন্মৰ আগৰ সময়ছোৱাত প্ৰকাশ হোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ কাকতৰ ভিতৰচ’ৰাৰ একোটি আভাস লাভ কৰিব
- অন্যান্য সম্বাদপত্ৰৰ বিষয়ে চমুকৈ জানিব পাৰিব।

৩.২ পৰিচয় :

ইয়াৰ পূৰ্ববৰ্তী অধ্যায়ত আপুনি অৰুণোদই যুগৰ অসমীয়া সাহিত্য আৰু সাহিত্যিকসকলৰ সম্পৰ্কত অধ্যয়ন কৰিলে। মন কৰিব যে, এই অধ্যায়টি স্মাতকোত্তৰ অসমীয়া পাঠ্যক্ৰমৰ দ্বিতীয় ষাণ্মাসিকৰ প্ৰথম পাঠ্যবিষয়ৰ তৃতীয় অধ্যায়। এইটো অধ্যায়ত অৰুণোদই কাকত জন্মৰ পাছৰ আৰু জোনাকী কাকত জন্ম হোৱাৰ আগৰ অসমত প্ৰচলিত সংবাদ পত্ৰসমূহৰ ভিতৰত কেইখনমানৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিব পাৰিব।

কাষৰীয়া বংগ দেশত বাংলা ভাষাত “দিকদৰ্শন” আৰু “সমাচাৰ দৰ্পণ”; ওড়িশাত ওড়িয়া সংবাদপত্ৰ ‘অৰুণোদই’ কাকত ছপা হোৱাৰ পাছত অসমতো ছপাশাল প্ৰতিষ্ঠা আৰু সংবাদপত্ৰৰ প্ৰচলনৰ বাটকটীয়া আমেৰিকান বেপাৰিষ্ট মিছনেৰীসকলৰ প্ৰচেষ্টাতেই ১৮৪৬ চনত অৰুণোদইয়ে ধলফাট দিছিল। ভাৰতবৰ্ষলৈ ছপাশালৰ সকলো আহিলা-পাতি ১৫৫০ চনতেই আমদানি হৈছিল যদিও ১৫৫৭ চনলৈ ইয়াত ছপাকাৰ্যল/ আৰম্ভ হোৱা নাছিল। ১৭৭৮ চনত জেমছ অগষ্টাছ হিকীয়ে কলিকতাত প্ৰথম ছপাশাল প্ৰতিষ্ঠা কৰি তাৰপৰাই ভাৰতৰ সৰ্বপ্ৰথম বাতৰিকাকত প্ৰকাশ কৰে ১৭৮০ চনৰ জানুৱাৰী মাহত। মাত্ৰ দুই পৃষ্ঠাৰ (বাৰ ইঞ্চি দীঘল আৰু আঠ ইঞ্চি বহল) বাতৰি কাকতখনত পৃষ্ঠাই প্ৰতি তিনিটি কলম আছিল। একোটি পৃষ্ঠাত তিনিটি কলমেৰে সৈতে মাত্ৰ দুটি পৃষ্ঠাৰ “ Bengal Gazette of The Calcutta General Advertiser” নামৰ বাতৰি কাকতখন ভাৰতীয় ভাষাৰ ১৮১৮ চনত ছপা হোৱা প্ৰথমখন বাতৰি কাকত। ইয়াৰ পাছত শ্ৰীৰামপুৰৰ পৰা “সমাচাৰ দৰ্পণ” নামৰ প্ৰকাশিত কাকতখনৰ সম্পাদক আছিল এজ, চি, মাৰ্চমেন নামৰ এজন মিছনেৰী। ১৮২৬ চনৰ পৰা ১৮৩৮ চনলৈ ১০ খনৰ ওচৰা-ওচৰি বাংলা ভাষাৰ কাকত প্ৰকাশিত হৈছিল। সেয়েহে ১৮৪৬ চনত ‘অৰুণোদই’

বাৰ্তালোচনীৰ আৰিৰ্ভাব সেই কাকতবোৰৰে সহজাত সংযোজন বুলি ক'বলৈ বিচৰা হৈছে। ভাৰতৰ স্বাধীনতা লাভৰ আগলৈকে প্ৰকাশিত বাতৰি কাকতবোৰৰ সুৰ আছিল বৃটিছ শাসনৰ বিৰুদ্ধে দেশবাসীক জাগ্ৰত কৰি স্বাধীনতাৰ বাণী বিয়পাই দিয়া।

অসমত একোখন বাতৰি কাকত আৰু আলোচনীৰ নামেৰে সাহিত্যৰ এটা যুগৰ নিৰ্মাণ হয়। পৃথিৱীৰ সাহিত্যত দুৰ্লভ এই কথাটিয়ে অসমৰ জাতীয় জীৱনত বাতৰি কাকত আৰু আলোচনীৰ কি সৰ্বব্যাপী প্ৰভাৱ তাক নিৰ্ণীত কৰিছে। 'জোনাকী' ৰ সময়লৈ তেৰখন অসমীয়া ভাষাৰ পত্ৰ-পত্ৰিকা প্ৰকাশিত হৈছিল।

১৮৪৬-১৮৮২	অৰুণোদই
১৮৭১-১৮৮৩	আসাম বিলাসিনী (মাজুলি)
১৮৭২-৭৩	আসাম মিহিৰ
১৮৭৪-৭৫	আসাম দৰ্পণ
১৮৭৬	চন্দ্ৰোদয়
১৮৭৬	আসাম দীপক
১৮৭৬-৭৮	গোৱালপাৰা হিতসাধিনী
১৮৮২-৮৫	আসাম নিউচ
১৮৮৫-৮৬	আসাম বন্ধু
১৮৮৬-৮৭	মৌ
আৰু	
১৮৭৬ -৭৭	আসাম দীপক
১৮৮৮	আসাম তৰা
১৮৮৮	লৰাবন্ধু (শিশু আলোচনী)

ঈয়াৰ ভিতৰত আসাম বিলাসিনী, আসাম নিউচ, আসাম বন্ধু আৰু মৌ এই কেইখনেই প্ৰধান বুলি ক'ব পৰা যায়। উপৰোক্ত কাকতসমূহৰ ভিতৰত 'আসাম মিহিৰ' ইংৰাজী-বঙলা আৰু 'আসাম নিউচ' ইংৰাজী-অসমীয়া ভাষাৰ অৰ্থাৎ দ্বিভাষিক আছিল।

.....

৩.৩.১ আসাম বিলাসিনী

.....

অসমীয়া ভাষাৰ দ্বিতীয়খন সম্বাদপত্ৰ হ'ল “আসাম বিলাসিনী” । আউনীআতী সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ দত্তদেৱ গোস্বামীৰ পৃষ্ঠপোষকতাত “অৰুণোদই” এ চিকুণাই যোৱা বাটেৰে এইখন সম্বাদপত্ৰই খোজ দিয়ে। সৰ্বসাধাৰণ ৰাইজৰ খ্ৰীষ্টধৰ্মৰ প্ৰতি ক্ৰমাৎ বাঢ়ি অহা আকৰ্ষণত শংকিত হৈ মিছনেৰীৰ খ্ৰীষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰৰ বিৰুদ্ধে ছপাশাল আৰু সংবাদ পত্ৰক হিন্দু ধৰ্ম প্ৰচাৰৰ মাধ্যম হিচাপে গ্ৰহণৰ সংকল্প লৈ আসাম বিলাসিনীৰ জন্ম । বৈষ্ণৱ ধৰ্মৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত কাকতখনে অৰুণোদইৰ প্ৰতিদ্বন্দী হিচাপেই আত্মপ্ৰকাশ কৰাৰ লগতে প্ৰতিষ্ঠা আৰু বিস্তাৰ লাভ কৰে।

উনবিংশ শতিকাত মাজুলীৰ নিচিনা ঠাইৰপৰা “ধৰ্মপ্ৰকাশ যন্ত্ৰ”ত মুদ্ৰিত আসাম বিলাসিনী পত্ৰিকাৰ প্ৰকাশ তাৎপৰ্যপূৰ্ণ। দৰাচলতে খ্ৰীষ্টধৰ্মৰ প্ৰতি অৰুণোদইৰ প্ৰচাৰ-প্ৰসাৰৰ প্ৰতিক্ৰিয়া স্বৰূপেই “আসাম বিলাসিনী”ৰ জন্ম। ইয়াক অসমৰ সংবাদপত্ৰৰ ইতিহাসত এক যুগান্তকাৰী প্ৰযত্ন, এক অঘোষিত বিপ্লৱ বুলি কোৱা হৈছে। ১৯৮৩ চনৰ ‘প্ৰকাশ’ আলোচনীৰ অৰুণোদই সংখ্যাটিত “অৰুণোদই যুগত শিৱসাগৰ জিলাৰ সাংস্কৃতিক অৱস্থা’ বিষয়ক প্ৰবন্ধত যতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামীয়ে লিখিছে –“ অৰুণোদই কাকতৰ জৰিয়তে খ্ৰীষ্টান ধৰ্মৰ বাণীপ্ৰচাৰ হোৱাত তাৰ প্ৰতিক্ৰিয়া স্বৰূপে আউনীআতী সত্ৰৰ পৰা ওলোৱা আসাম-বিলাসিনী (১৮৭১-৮৩) কাকতে সনাতন হিন্দু ধৰ্মৰ তত্ত্বকথা আলোচনা কৰে।’

আউনীআতী সত্ৰৰ বুৰঞ্জীত তীৰ্থনাথ শৰ্মাই লিখিছে—“.....বিদেশীয়ে প্ৰকাশ কৰা অৰুণোদইৰ পাছতে আসমীয়া[অসমীয়া]লোকে উলিওৱা প্ৰথম সংবাদপত্ৰ হ'ল প্ৰভুদত্তদেৱৰ মোহনীয় কীৰ্তি আসাম বিলাসিনী।”

আসাম বিলাসিনী” পত্ৰিকা সম্পাদনা আৰু প্ৰচাৰ কৰা সত্ৰাধিকাৰৰ কাৰ্যত সহায়ক ৰূপে আছিল শ্ৰীধৰ বৰুৱা । আঠপিঠিৰ পত্ৰিকাখনৰ প্ৰতিটো পিঠিত স্তম্ভ তিনিটাৰে সৈতে কাগজৰ (ডিমাই)আকাৰ আছিল ১১’’ x ৮’’ । ..... ” প্ৰথম সাময়িক পত্ৰৰ দায়িত্ব আৰু কৰণীয় বহুত। নতুন আৰম্ভ হোৱা পৰিবৰ্তিত যুগ এটাৰ ভাব, অভাব, অভিযোগ মূৰ্ত হোৱাকৈ ভাষাক পোনাই পজৰাই ল'ব লগা হৈছে। আৰম্ভ যুগৰ এই দায়িত্ব আসাম বিলাসিনীয়ে....প্ৰশংসাহৰূপে সম্পাদনা কৰিছিল।”

শেহৰ পিঠিৰ তলৰ পিনে এনেদৰে লিখা আছিল --

“ এই আসাম বিলাসিনী পত্ৰিকা আসাম যোড়হাটৰ অন্তৰ্গত মোং মাজুলীৰ আউনীআতী সত্ৰত ধৰ্ম প্ৰকাশ যন্ত্ৰে প্ৰতি মাসে মুদ্ৰিত হয়, বাৰ্ষিক অগ্ৰিম মূল্য ১ ।।

টকা “ইয়াত ‘মাজুলী’ শব্দটি ‘মাজালী’ ৰূপতহে দেখিবলৈ পোৱা যায়। আসাম বিলাসিনী পত্ৰিকাখনিৰ কেবল এটি (পঞ্চম বছৰৰ ১২ শ) সংখ্যাটিহে পোৱা গৈছে। ইয়াৰ চানেকি উল্লেখ কৰিব পাৰি---

সংখ্যাটিৰ প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় স্তম্ভত দুটি বিজ্ঞাপন আছে।

(ক) “সাধাৰণৰ জ্ঞাতাৰ্থে এই বিজ্ঞাপন দিয়া গ’ল, যে চন্দ্ৰোদয় পত্ৰিকাৰ ১ম, ও ২য় সংখ্যা ডাকত পঠিওয়াত যি অতিৰিক্ত মাচুল গ্ৰাহকসকলে ভৰিছে, সেই বাবে চন্দ্ৰোদয়ৰ মূল্যৰ পৰা ভৰণি বাবে কাটি ৰাখিব। শ্ৰীক্ষীৰেশ্বৰ বড়ুয়া। সম্পাদক।”

(মন কৰক যে, ১৮৭৬ চনত নগাঁৱৰ দিহিঙ্গীয়া গোসাঁয়ে ‘চন্দ্ৰোদয়’ নামৰ ধৰ্মমূলক মাহেকীয়া কাকত উলিয়ায়। পিছে অলপ দিনৰ পাছত কাকতখন বন্ধ হৈ যায়।)

(খ) “আমাৰ নিজা ছধনা দাঁতাল হাতী এটা ১৭৯৭ শকৰ ২৩ চৈত্ৰ ৰাত্ৰি পুৰণা ৰঙ্গঘৰৰ সমুখৰ হাবিৰ পৰা বেতৰ বাণ্ডা মেলি চুৰ কৰি নিছে। সেই হাতীৰ নিসান ওখই ৫ হাতৰ উৰ্দ্ধ, দাঁত প্ৰায় এহাতমান হ’ব, দাঁতত পোকে বিন্ধাৰ চিন আছে, দুই কাণ ওলমি থকা, শিকোৱাৰ সময়ত ২ কি ৩ আঙুল কাণৰ লতি চিগাৰ চিন আছে। দাঁত বাঁও জয়া, ধামখুম বড় নহয়, ১৮ নখ, মুখৰ ফালে বৰ্ষা কালত বড়কৈ ফুটুকা পড়ে, শতি কালত কম থাকে। কড়িয়া ঠেঙ্গিয়া, চাল দেখিবলৈ মধ্যম, নৰম নহয় দেখিবলৈ উত্তম। শ্ৰীকৃষ্ণৰাম ভুঁয়া। জিলা শিৱসাগৰ। মৌজা কাকতি গাওঁ।”

পত্ৰখনিৰ শীৰ্ষ নামটি চকুত লগা (Masthead) । ইয়াৰ ভিতৰত দুটি সংস্কৃত শ্লোক আঁৰি দিয়া হৈছিল। তাৰ অৰ্থ এনেধৰণৰ---

(প্ৰথম : “ জগদীশ্বৰ কৃপাৰ অনুসাৰে যি সদগুণৰ অলংকাৰযুক্ত বাৰ্তা বহন আসাম বিলাসিনী কাকতখনে জনগণৰ মনত শৰৎকালৰ চন্দ্ৰকিৰণৰ সদৃশ আনন্দ বিধান কৰক)

(দ্বিতীয় : “ দেশৰ বা-বাতৰি প্ৰকাশ কৰা আখ্যানমূলক প্ৰবন্ধাদিৰে জনসাধাৰণৰ আনন্দ বৰ্ধন কৰা এই আসাম বিলাসিনী কাকতখনিয়ে জ্ঞানী-গুণীসকলক মনত সন্তোষিত কৰাৰ কাৰণে শ্ৰীদত্তদেৱ গোস্বামীয়ে নিজ হস্তে প্ৰচাৰ কৰে।)

শেষ পৃষ্ঠাত ‘মূল্যপ্ৰাপ্তি’ৰ তালিকা সন্নিৱিষ্ট আছে।

আনহাতে শেষৰ পৃষ্ঠাত লিখা আছিল যে, “ ---এৰ অই আসাম বিলাসিনী পত্ৰিকা আসাম যোড়হাটৰ অন্তৰ্গত মোং মাজালীৰ আউনীআটী সত্ৰত ধৰ্ম প্ৰকাশ যন্ত্ৰে প্ৰতি মাসে মুদ্ৰিত হয়। বাৰ্ষিক অগ্ৰিম মূল্য ১।। (ডেৰ) টকা”

সংখ্যাটিৰ আৰম্ভ কৰা হৈছে পৃষ্ঠা ৮৯,৯০ আৰু ৯১ ত ছপা কৰা ‘ যুবৰাজৰ ভ্ৰমণ’ৰ কথাৰে। ৩১ জানুৱাৰী তাৰিখে ৰাতিপুৱা আগ্ৰাৰ পৰা গোৱালিয়ৰ অভিমুখে গমন কৰা যুবৰাজৰ ভ্ৰমণ বৃত্তান্ত ইয়াত সন্নিৱিষ্ট আছে। ভাৰতীয় সংবাদৰ পাছতেই বিবিধ বিষয়ৰ দেশীয় সংবাদৰ শিতানটিৰ নাম দিছে ‘সম্বাদাবলী’ ইয়াৰ প্ৰথমতেই ‘বাঘে মানুহ খোৱা’ বাতৰি ছপা কৰিছে। আন এক সংবাদ হ’ল ‘আসামৰ মহামহিম চিফ কমিছ্যনৰ’-পৃষ্ঠা ৯১ৰ পৰা ৯৩ লৈ পত্ৰকাৰ সেখ ফেৰাউদ্দিনৰ দীঘলীয়া টোকাটোৰ সামৰণিত অন্তৰেৰে ধন্যবাদ দি সুস্বাস্থ্য অধিকাৰী হৈ নিৰীহ প্ৰজাক সুখত ৰাখিব বুলি আশা কৰিছে। সুস্পষ্ট আৰু প্ৰাঞ্জল গদ্যৰ সমাহাৰেৰে এই গদ্যটিৰ ছপাৰ আঁৰত অৰুণোদই কাকতৰ প্ৰভাৱৰ কথা নুই কৰিব নোৱাৰি। সম্পাদকলৈ লিখা চিঠি শিতান এটা হ’ল- –ঘোঁৰাৰ ছবিখনৰ ভিতৰত ‘প্ৰিভিত পত্ৰ’। ৫ম বছৰ দ্বাদশ সংখ্যাত তিনিখন বিভিন্ন প্ৰসঙ্গৰ চিঠি ছপা হৈছিল। প্ৰথমখন চিঠিত-গুৱাহাটীৰ চিদানন্দ প্ৰেছৰ পৰা প্ৰকাশিত মাহেকীয়া কাকত ‘চন্দ্ৰোদয়’ৰ গ্লোক এটাৰ প্ৰসঙ্গ উত্থাপন কৰি গোঁৰীনাথ অধ্যাপকক মুকলিভাৱে আক্ৰমণ কৰিছে। ৯৪ ৰ পৰা ৯৫ পৃষ্ঠালৈ ছপা হোৱা সুদীৰ্ঘ দ্বিতীয়খন পত্ৰত ‘দেশহিতৈষী এজন সত্য বক্তা’ই অসম দেশৰ ভিতৰত প্ৰচলন থকা ‘চোৱালী বেচাৰ নিয়ম’ ৰ সমালোচনা কৰিছে। সমাজ সংস্কাৰৰ মনোভাৱেৰে লিখা চিঠিৰ লেখকজন হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা হোৱাৰ সম্ভাৱনাই বেছি। তৃতীয়খন চিঠি আকৌ শ্ৰীছ,চ পত্ৰকাৰৰ। তেওঁ পৃথিৱীৰ গতি,ভাগৱত ৰচনা আদি বিভিন্ন বিষয়ৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা মিলাৰাম শৰ্মাৰ প্ৰবন্ধ এটাৰ কিছু কথাত অমত প্ৰকাশ কৰিছে। ধৰ্মীয় বিষয় প্ৰকাশৰ ওপৰত আৱদ্ধ এই কাকাতখনে শাস্ত্ৰ সম্পৰ্কীয় আলোচনাত আক্ৰোশমূলক স্থিতি লোৱা দেখা নাযায়। তদানীন্তন প্ৰসিদ্ধ লেখক পদ্মহাস গোস্বামীয়ে ৰচনা কৰা কবিতাটিত পৰিৱৰ্তিত যুগৰ কবিতাৰ আৰ্হি থকা বুলি কোৱা হৈছে, পৃষ্ঠা ৯৫ আৰু ৯৬ প্ৰকাশ কৰা দীঘলীয়া কবিতাটি স্বদেশপ্ৰেমমূলক। প্ৰাক-জোনাকী যুগৰ কবি ভোলানাথ দাসে বঙ্গৰ কবি মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দৰ কাব্যৰ অনুকৰণতেই জনম হোৱা ‘সীতা হৰণ কাব্য’আংশিকভাৱে এই আলোচনীত প্ৰকাশিত হয় আৰু ১৯০২ চনতহে পুথি আকাৰত ছপা হয়। ইয়াত ব্যৱহাৰ কৰা ছন্দৰ প্ৰতি চোকা বাক্য বাণেৰে ভোলানাথক আক্ৰমণ কৰা হৈছিল। যিনহওক আসাম বিলাসিনীতেই সমালোচনাৰ ধাৰাটিৰ আৰম্ভণি হৈছিল। “আসাম বিলাসিনী’ৰ যুগত অসমীয়া আখৰ জোঁটনিৰ বাবে কিছু আছকাল নোহোৱা নহয়। সেই সময়ৰ ইংৰাজী বা অসমীয়া অভিধান

নিৰ্ভৰযোগ্য নাছিল। গতিকে শংকৰী পৰিবেশতেই অসমীয়া ভাষাই আগবাঢ়ি সামান্য সকাহ পাইছিল।---

সম্বাদাবলীৰ দ্বিতীয় বাতৰিৰ উদাহৰণ

“.....অতি অসন্তোষেৰে প্ৰকাশ কৰা হৈছে, শিবসাগৰ জিলাৰ অধীন সমুদায় মৌজাতে মহামাৰী উপস্থিত হৈ নাজিৰাৰে পৰা গোলাঘাট মহকুমালৈকে ভয়ঙ্কৰ মূৰ্তি ধৰি অনেক লোকক যমলোকলৈ বিদায় দিছে...”

ফেব্ৰুৱাৰী মাহ, ১৮৭৭ চনৰ আসাম বিলাসিনীৰ ১ম সংখ্যাৰ ‘কিতাপ আৰু পাঠক’ শীৰ্ষক প্ৰথম প্ৰবন্ধটিত বিলাসিনী ছপাশালত মুদ্ৰিত কিতাপ কিনাৰ বিষয়ে দোহৰা হৈছে। আনহাতে দ্বিতীয় প্ৰবন্ধ ‘গোলাঘাটৰ বিষয়ে’ত ভাল-বেয়া বিচাৰ নকৰাকৈ গোলাঘাটৰ সকলো কেৰাণীক আঁতৰ কৰা সম্পৰ্কত লিখা হৈছে। সম্পাদকে প্ৰাচীন আখ্যানৰ যুক্তি দি ‘বিধবা বিবাহ’ সমৰ্থনকাৰীৰ ব্যাখ্যা খণ্ডন কৰিছে। আন কিছুমান বাতৰি হ’ল: শিবসাগৰৰ বিয়াত বন্দুক দুৰ্ঘটনা, আৱৰ পাহাৰ জৰীপ দলৰ প্ৰত্যাবৰ্তন, ডিব্ৰুগড়লৈকে টেলিগ্ৰাফ সম্প্ৰসাৰণ-ইংৰাজৰ আশ্চৰ্য কৌশল, গুৱাহাটীত জাহাজ ডুব যোৱা আৰু প্ৰাণহানি, নগাঁৱত এটা সংস্কৃত বিদ্যালয়ৰ কৃতকাৰ্যতা, তাকাত বিধবা বিবাহৰ বাতৰি, এজন দেশীয় খৃষ্টানক ব্ৰাহ্মণ ধৰ্মত দীক্ষিতকৰণ আদি।

জানি থোৱা ভাল

১৯২৪ চনৰ ৭ আগষ্টৰ সংখ্যাটিত ‘আসাম বিলাসিনী ২য়’ কাকতখন ছপা হোৱা প্ৰেছটো ‘আসাম প্ৰেছ’ বুলি উল্লেখ আছে।

মাজুলীৰ নিচিনা ঠাইৰ পৰা সাংবাদিকতাৰ কোনো জ্ঞান নথকাৰে ছপায়ন্ত্ৰ কিনি সনাতন ধৰ্মৰ বাণী প্ৰচাৰ কৰিবলৈ এখন মাহেকীয়া কাকত প্ৰকাশ কৰা সহজ কথা নহয়। অসমীয়া ভাষাৰ পুৰ্তী লগা অৱস্থাত আসাম বিলাসিনীয়ে অতীত গৌৰৱ সোঁৱৰণ কৰাই নব যুগৰ পাতনি মেলিলে। ১৯শতাব্দীৰ আধুনিক শিক্ষাৰ

মেৰপেচৰ পৰা আঁতৰত থাকি আধুনিক শিক্ষা-সভ্যতাৰ মহৎ অনুষ্ঠান এটি প্ৰতিষ্ঠা কৰি এইখন আলোচনীয়ে তৎকালীন সমাজত দঃসাহসিকতা আৰু প্ৰগতিশীলতাৰ পৰিচয় দি কৃত্তি লভিছে। এই কাকতৰ প্ৰেৰণাতেই 'আসাম দীপক' আৰু 'আসাম তৰা' নামৰ দুখন ধৰ্মালোচনী আৰু 'চন্দ্ৰোদয়' পৰৱৰ্তী সময়ত ছপা হৈ ওলায়। বিলাসিনী বন্ধ হোৱাৰ কাৰণ হিচাপে তিনিটি কথা লক্ষ্য কৰিব পাৰি-

ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ খহনীয়াৰ বাবে সত্ৰৰ ঠাই সলনি কৰিবলগীয়া হোৱাত ১৮৮৩ চনত আসাম বিলাসিনী কাকতৰ প্ৰকাশ বন্ধ হৈ যায়।

আনহাতে সেই সময়ছোৱাত জাতীয়তাবাদী ভাৱধাৰাৰ আৱিৰ্ভাৱে ধৰ্মালোচনীৰ চাহিদা কমাই অনাতোও বিলাসিনীৰ প্ৰলয়ৰ আন এক কাৰক বুলিব পাৰি।

আকৌ তেতিয়াৰ জিলাধিপতি এ.চি.কেম্পৱেলে কাকতখনে ৰাজনীতি চৰ্চা কৰা বুলি ভাবুকি দি কাকতখনৰ প্ৰকাশ বন্ধ কৰাইছিল।

যোৰহাটৰ আসাম বিলাসিনীঃ

আউনিআতী সত্ৰৰ পৰা প্ৰকাশিত আন দুখন কাকতো বন্ধ হৈ যোৱাৰ পাছত ধৰ্ম প্ৰকাশ যন্ত্ৰটি তাতে পৰি থাকিল। পাছলৈ যোৰহাটৰ পেম্কাৰ কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্যই তাৰপৰা ধৰ্মপ্ৰকাশ যন্ত্ৰটি আনি আউনিআতী সত্ৰৰ 'আসাম বিলাসিনী'ৰ স্মৃতি আৰু প্ৰেৰণাৰে ১৯১৩ চনত যোৰহাটৰ পৰা 'আসাম বিলাসিনী' সাদিনীয়া বাতৰি কাকতৰ ৰূপত পুনৰ আত্মপ্ৰকাশ কৰায়। পূৰ্বৰ দৰেই শীৰ্ষনামা ৰাখি কেবল 'সাদিনীয়া বাতৰিকাকত', SECOND SERIES এনেদৰে লিখি ভাতৃ ঘনকান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ সম্পাদনাত সাদিনীয়া কাকত এখনতকৈ অলপ ডাঙৰ আকাৰৰ ৰাজনৈতিক আৰু জাতীয়তাবাদী সুৰ থকা পৰাক্ৰমী বাতৰিকাকতখন প্ৰকাশ কৰিলে। কাকতখনৰ মূল্য আছিল এক অনা আৰু বছৰেকীয়া বৰঙণি আঁতে টকা। কাকতখনৰ মূল বক্তব্য প্ৰকৃততে চৰকাৰবিৰোধী আছিল আৰু মূল উদ্দেশ্য আছিল ব্যৱসায়িক দৃষ্টিভঙ্গীবিহীন কাকতখনৰ দেশপ্ৰেম, ভাষাপ্ৰেম, স্বাধীনতাৰ প্ৰতি আগ্ৰহ। ইংৰাজক সমালোচনা আৰু কংগ্ৰেছক সমৰ্থনৰ অপৰাধত দুবছৰ কাকতখন বন্ধ ৰাখিবলগীয়া হয়। পুনৰ ১৯২০ চনত প্ৰকাশ আৰম্ভ কৰা হয়।

১৯২৩ চনৰ জুলাই মাহত প্ৰকাশিত কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্যই 'আত্মকথা শীৰ্ষক সম্পাদকীয়ত লিখিছিল '.....১৯২১ চনৰ এপ্ৰিল মাহত বিলাসিনী হঠাৎ এদিন অন্তৰ্ধান হ'ল।.....বিলাসিনী হঠাৎ অন্তৰ্ধান হৈ ৰাইজক হতবাক কৰিছিল; কিন্তু কাকতখন ৰাইজৰ বৰ আদৰৰ আছিল আৰু কৰ্তৃপক্ষৰ

অপ্ৰিয়ভাজন । অপ্ৰিয়ভাজনতাৰ প্ৰকোপ আৰু প্ৰেছ আইনৰ প্ৰয়োগত বিলাসিনী নিহত হয়। বিলাসিনীয়ে সদায় ৰাইজ বা কৰ্তৃপক্ষৰ অহিতকৰ কথা আকুণ্ঠিতভাৱে প্ৰকাশ কৰিছিল। ৰাইজৰ আবেদন কৰ্তৃপক্ষৰ কৰ্ণগোচৰৰ সহায়ক হব পৰাকৈ স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ কৰিছিল। কৰ্তৃপক্ষৰ কাৰ্য ৰাইজে সমালোচনা কৰি লিখা মন্তব্য বিলাসিনীয়ে সমৰ্থন কৰিছিল। অৱশ্যে কৰ্তৃপক্ষৰ প্ৰজাহিতকৰ কাৰ্যৰ শলাগ বিলাসিনীয়ে নোলোৱাকৈ নাথাকিছিল।

কাকত খনৰ সম্পাদকীয়বোৰ অতিশয় সময়োপযোগী আৰু তাৎপৰ্যপূৰ্ণ আছিল । সম্পাদকীয় স্তম্ভটিৰ ওপৰত ‘ শ্ৰীকৃষ্ণায় নমঃ’ বাক্যাংশ আঁৰি দিয়া হৈছিল। নবম বছৰৰ ১৫ শ সংখ্যাত ;লোকল বৰ্ড আৰু মিউনিচিপালিটি’ ৰচনাটিত স্বৰাজ পাবৰ উপযুক্ত হোৱাৰ যুক্তি আগবঢ়াইছে। দুয়োটি বিভাগ ৰাইজক চলাবলৈ ইংৰাজ চৰকাৰে ভাৰ দিয়াৰ উল্লেখ আছে। তেনে ক্ষেত্ৰত দায়িত্বশীল ব্যক্তিসকলৰো নিজৰ কৰ্তব্যবোধৰ জ্ঞান থাকিব লাগিব। কামৰ উপযুক্ত নহয় তেনে লোকে এই কামৰ দায়িত্ব নোলোৱাই ভাল। এই প্ৰসঙ্গত ১৯৫২ চনত প্ৰকাশিত ‘নতুন অসমীয়া’ কাকতত বীৰেন্দ্ৰকুমাৰ ভট্টাচাৰ্যই লিখিছে ‘ আসাম বিলাসিনী দেখিবলৈ আপচু; আজিকালি পতুৱৈয়ে তেনে কাগ এলাগী বুলি দলিয়াই পেলাব।’ ডবল কলম এতিও নাই, বিদেশী বা অসমৰ বাহিৰৰ বাতৰিবোৰে সম্ভৱ কলিকতীয়া দৈনিকবোৰৰ পৰা অনুবাদ কৰা।...একমাত্ৰ স্থায়ী বস্তু আছিল সম্পাদকীয়টো।’ পিছে খেলা-ধূলা বা থিয়েটাৰ আদিৰ খবৰ পোৱা নগৈছিল। কিন্তু কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈয়ে এক নম্বৰৰ বাবে বি.এ প্ৰথম শ্ৰেণী হেৰুওৱা, গোপীনাথ বৰদলৈৰ নিচিনা ডেকাই কিংচ কমিচনলৈ যাব বিচৰা, নীলমনি ফুকনে অসম কাউন্সিলত স্নায়ত্ব শাসনৰ বিৰোধিতা কৰা, গৰ্ভন চাহাবৰ অসমীয়া আৰু সত্যনাথ বৰা-গংগাগোবিন্দ ফুকনৰ ইংৰাজীত বক্তৃতা ,’অসমত অসম বায়স্কেপ’ৰ বিজ্ঞাপন, চৰকাৰী বিভাগবোৰত অসমীয়া মানুহক চাকৰি দিয়াৰ দাবী আদি খবৰবোৰেই স্থান অধিকাৰ কৰি আছিল। এইবোৰ আমাৰ মহাৰণৰ আগৰ অসমীয়া শিক্ষিত, মধ্যবিত্ত শ্ৰেণীৰ আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ একোটি প্ৰচেষ্টা। ১৯২০ চনত ‘ননকঅপাৰেচনৰ প্ৰচাৰ’ নামেৰে এটি বিশেষ সংখ্যা উলিয়ায়। ইয়াত ছদ্মনামেৰে লিখা প্ৰকাশ হৈছিল। ১০২৩ চনত স্বৰাজ দলৰ ৰাজনীতিৰ বাহে হয়তো বিলাসিনীয়ে ‘গৱৰ্ণৰ ৰিডৰ ভাষণ’ ‘শোষণ তত্ত্ব মাটিৰ পুনৰ বন্দবস্তীটো ব্যৱসায়ৰ কথা থকা বাবে সম্পাদকীয়ৰ যোগেদি প্ৰচাৰ কৰিছিল। শেষৰফালে বিলাসিনীৰ সম্পাদকীয়ৰ ভাষা চোকা হৈছিল।

জনসাধাৰণৰ মাজত জনপ্ৰিয় হ'লেও ইংৰাজবিৰোধী ধাৰাবাহিক প্ৰবন্ধ প্ৰকাশ হোৱাৰ পাচত সম্পাদক কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ বিপত্তিৰ সীমা নোহোৱা হ'ল। তেখেতৰ পেন্সন চৰকাৰে বন্ধ কৰি দিয়াত প্ৰেছৰ কৰ্মচাৰীক দৰমহা দিব নোৱাৰা হ'ল। নিজে আখৰ বাচি কাকত ছপা কৰিবলগীয়া দিন উপস্থিত হ'লগৈ। শেষত কাকতখন ডাকত পঠিয়াবলৈ ৫ টকাটিৰো অভাৱ হ'ল। গতিকে ধৰ্মপ্ৰকাশ ছপাশাল বিক্ৰী কৰিবলগা হ'ল আৰু তাৰ লগে লগে ১৯২৪ চনত বিলাসিনীৰ প্ৰকাশ চিৰদিনলৈ বন্ধ হৈ গ'ল। অৱশ্যে কাকতখনত প্ৰকাশিত 'আবকাৰী দোকান', ৰাইজৰ ৰোহ', সহযোগিতা বৰ্জন', স্কুল-কলেজ কিয় এৰিব লাগে, ৰিফৰ্ম গবৰ্ণমেণ্ট আদি শীৰ্ষক সম্পাদকীয় প্ৰবন্ধৰ বাবে কাকতখনে জৰিমনা ভৰিব লগা হৈছিল – যিটো কাকতখনৰ মৃত্যুৰ কাৰণ। বিলাসিনীৰ মৃত্যু নিঃসন্দেহে অসমৰ সংবাদ-পত্ৰৰ ইতিহাসৰ এক মৰ্মান্তিক ঘটনা। কিন্তু জটিল সন্ধিক্ষণত অসমৰ জনসাধাৰণক আসাম বিলাসিনীয়ে যি সাহস আৰু নেতৃত্ব দিলে সেয়া পাহৰিব পৰা বিধৰ নহয়। এনে নিৰ্ভীক আৰু প্ৰতিবাদী সংবাদপত্ৰ সতকাই পোৱা নাযাব। এই উদ্যমেৰে ধাৰাবাহিকভাবে বিলাসিনী ছপা হৈ থাকিলে অসম বুৰঞ্জীৰ এটি অংশ সুকীয়াকৈ পঢ়িব পৰা গ'লহেতেন। কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ 'আসাম বিলাসিনী' বিলোপ হোৱাৰ ৬০ বছৰ পাচত ১৯৮৭ চনত 'নতুন অসম বিলাসিনী' নামৰ এখন সাদিনীয়া বাতৰি কাকতে ভূমুকি মাৰিছিল। প্ৰস্তাৱনা সংখ্যাত মুখ্য সম্পাদক নলিনীধৰ ভট্টাচাৰ্যই এইখন কাকত কৃষ্ণকান্ত ভট্টাচাৰ্যৰ নামতেই উৎসৰ্গা কৰা বুলি উল্লেখ কৰিছে। এবছৰতকৈ কম দিন চলা এইখন কাকত পূৰ্বৰ দুখন বিলাসিনীৰ নিচিনা বিশেষ বৰঙণি নাই। দুয়োখন বিলাসিনীয়েই অসমীয়া জাতিক মুমূৰ্ষু পৰিস্থিতিৰ সাৰ্থক নেতৃত্ব দিয়াৰ প্ৰয়াস কৰিছিল। সয়ে সংবাদ পত্ৰৰ সংগ্ৰাম আৰু উত্তৰণৰ ইতিহাসৰ এক অবিম্বৰণীয় অগ্ৰদূত।

৩.৩.২ আসাম বিলাসিনীৰ বৈশিষ্ট্য

- (ক) এখন গ্ৰহণযোগ্য অসমীয়া অভিধানৰ অভাৱত দুখিলা পাতৰ কাকতখনৰ বৰ্ণাশুদ্ধিৰ পিনে মন নকৰা ক্ষেত্ৰেও ভাষা, বাক্য গাঁথনি আদি ওখ খাপৰ আছিল।
- (খ) আসাম বিলাসিনীয়ে পুৰণি কথন ৰীতি ক্ৰটিপূৰ্ণভাবে ব্যৱহাৰ কৰিলেও অসমীয়া ভাষাক খহনীয়াৰ পৰা ৰক্ষা কৰা বুলি ক'ব পাৰি

- (গ) অসমীয়া 'ৰ' সলনি বঙলা 'ৱ' হৈ পত্ৰিকাখনত পৰিলক্ষিত হয়।
- (ঘ) অসমীয়া লিপিৰে লিখা এই সংস্কৃত শ্লোক দুটিৰে আলোচনীখনে নিজৰ পৰিচিতি আৰু নীতি ঘোষণা কৰিছিল।
- (ঙ) “সম্বাদাবলী” শিৰোনামৰ সৈতে বিবিধ বিষয়ৰ এটি দেশীয় সংবাদৰ শিতান সন্নিৱিষ্ট কৰিছে।
- (চ) কবি ভোলানাথ দাসে বঙ্গৰ কবি মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ অমিত্ৰাক্ষৰ ছন্দৰ কাব্যৰ অনুকৰণতেই লিখা ‘সীতা হৰণ কাব্য’ ৰ কিছু অংশ প্ৰথমবাৰ ইয়াত প্ৰকাশিত হয়
- (ছ) আউনিআতী সত্ৰৰ ‘আসাম বিলাসিনী’ৰ স্মৃতি আৰু প্ৰেৰণাৰে ১৯১৩ চনত যোৰহাটৰ পৰা ‘আসাম বিলাসিনী’ সাদিনীয়া বাতৰি কাকতৰ ৰূপত পুনৰ আত্মপ্ৰকাশ কৰে
- (জ) অৰুণোদইৰ প্ৰতিদ্বন্দী হিচাপে আৰু হিন্দু ধৰ্ম প্ৰচাৰক মাধ্যম ৰূপে গ্ৰহণৰ সংকল্প লৈ আসাম বিলাসিনীৰ জন্ম।
- (ঝ) ১৮৮৩ লৈকে সুদীৰ্ঘ বাৰ বছৰ সংবাদপত্ৰ আৰু ছপাশালৰ লগত অসমীয়া জাতিতোক জড়িত হ’বলৈ সাহস আৰু প্ৰেৰণা যোগোৱা একমাত্ৰ কাকত ‘আসাম বিলাসিনী’।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১ : অৰুণোদইৰ প্ৰতিদ্বন্দী হিচাপে ‘আসাম বিলাসিনী’ৰ এটি চমু আলোচনা আগবঢ়াওক।

(১৫০ টা শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৩

আসাম নিউচ

১৮৮২ চনত মাহেকীয়া কাকত আসাম বিলাসিনীৰ জীৱিত কালত গুৱাহাটীৰ পৰা “আসাম নিউচ” প্ৰকাশিত হয়। এইখনেই প্ৰথম অসমীয়া সাপ্তাহিক বাতৰিকাকত। কাকতখন অসমীয়া আৰু ইংৰাজী দুয়োটা ভাষাত

প্ৰকাশিত হৈছিল। মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু (আনন্দ্ৰাম তেৰিয়াল ফুকনৰ পুত্ৰ) অন্নদাচৰণ তেৰিয়াল ফুকনৰ দ্বাৰা ব্যৱসায়-বাণিজ্য কৰাৰ ক্ষেত্ৰত পাশ্চাত্যৰ আৰ্হিত প্ৰতিষ্ঠিত অসমৰ প্ৰথম বিখ্যাত ব্যৱসায়ী প্ৰতিষ্ঠান 'বৰুৱা-ফুকন ব্ৰাদাৰ্চ'। উক্ত প্ৰতিষ্ঠানৰ পৃষ্ঠপোষকতাত 'আসাম প্ৰিন্টিং কৰ্পোৰেচন'ত মুদ্ৰিত হয়। 'আসাম নিউচ' কাকতখনৰ সম্পাদক হ'ল হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা। আধুনিক অসমীয়া ভাষাৰ এজন প্ৰধান দ্ৰষ্টা আৰু স্ৰষ্টা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই সম্পাদনা কৰা 'আসাম নিউচ' কাকতখনে অসমীয়া সাংবাদিকতাক বহুদূৰ আগবঢ়াই লৈ গ'ল। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই স্বীকাৰ কৰিছে, " ...বাস্তৱিকতে 'আসাম নিউচ' পঢ়ি তাৰ অসমীয়া লিখাৰ গঢ়ৰ ফালে ভালকৈ মন দিছে প্ৰথমতে মই অসমীয়া ভাষাত ৰচনা লিখিবলৈ শিকো।" সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ মতে, " এই কাকতেই বৰ্তমান অসমীয়া বৰ্ণবিন্যাস পদ্ধতিৰ মান স্থিৰ কৰি দিয়ে..." ইংৰাজী News Paper শব্দটোৰ অসমীয়া ৰূপান্তৰ 'বাতৰি কাকত' এইখন কাকততে প্ৰথম ব্যৱহাৰ কৰা হয় বুলি কোৱা হৈছে। মন কৰিব যে, পুথি সমালোচনাৰ ক্ষেত্ৰত 'আসাম নিউচ' বাটকটীয়া। অসমৰ জুডিচিয়েল কমিচনাৰ অফিচৰ চুপাৰিণ্টেণ্ডেণ্টৰ পৰা অৱসৰ লেৱাৰ পাছতহে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই কাকতখনৰ সম্পাদনাৰ কাম হাতত লয়। গতিকে মুকলিকৈ ইংৰাজ চৰকাৰৰ কিছুমান কাম-কাজৰ সমালোচনা কৰাৰ সুযোগ লৈছিল। যিটো কাম পূৰ্বৰ কাকত দুখনে কেতিয়াও কৰিব পৰা নাছিল। প্ৰজাৰ প্ৰতি চৰকাৰে কৰা অনিয়মৰ বিপক্ষে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই কাকতৰ জৰিয়তে মাত মাতিছিল। এফালে ৰাইজৰ অভাৱ-অভিযোগ আৰু আনফালে চৰকাৰৰ প্ৰশাসনীয় ৰীতি-নীতি দুয়োটিৰে মন দিছে আসাম নিউচৰ সম্পাদনাৰ নীতি নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হৈছিল। সাধৰণতে কাকতৰ সম্পাদকক political radical বুলি সমালোচনা কৰা হৈছিল, যিটো সত্য বুলি প্ৰমাণিত হৈছিল।

১৮৮৫ চনত 'আসাম নিউচ' ৰ প্ৰকাশ বন্ধ হৈ যায়। সকলো দিশত আগবঢ়া এনে এখন কাকতৰ আয়ুস ইমান কম কিয় হ'ল সেই বিষয়ে তথ্য পোৱা নাযায়। এই সম্পৰ্কত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ শাৰীৰিক অসুস্থতাই ঘাই কাৰণ বুলি উল্লেখ কৰিলেও হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই পিছে নিজৰ আত্মজীৱনী চৰিত'ত লিখিছে—'...আনৰ পৰা অধিক সহায়তা নোলোৱাকৈ একে হাতে সেই কাকত চলাওঁ; কিন্তু কওতে বেজাৰ লাগে যে সি চিৰজীৱী নহ'ল।'

চৰকাৰৰ দৃষ্টিত পেলোৱা স্থানীয় অভাৱ-অভিযোগ আৰু সম্পাদকীয় প্ৰবন্ধ অসমীয়া –ইংৰাজী দুয়োটি ভাষাতে লিখা হৈছিল। বিখ্যাত ৰাজনীতিবিদ মানিকচন্দ্ৰ বৰুৱা আৰু বাঙালী ভদ্ৰলোক অভয়শঙ্কৰ গুহই ইংৰাজী অংশ লিখাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় আগবঢ়াইছিল। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ভাষাৰ বলতেই কাকতখনে উচ্চ স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। চৰকাৰে দেশী চিভিলিয়ানৰ পেন্সন বন্ধ কৰা সম্পৰ্কত বিচৰা পৰামৰ্শ হেমচন্দ্ৰই কাকতখনৰ জৰিয়তেহে দিছিল। তেনেদৰে চিটা দিয়া, দেৱালয়ৰ নিয়ম-কানুন, কানি আয়োগৰ ওচৰত দাখিল কৰা সাক্ষ্য আদি সম্পৰ্কত পৰামৰ্শাৱলী আচাম নিউচ যোগে কৰ্তৃপক্ষক জনাইছিল। এই পৰামৰ্শ অথলে নোয়োৱাৰ এটি উদাহৰণ হ'ল, দৰং জিলাত থকা কুপুথা 'বেগাৰ ধৰা' ৰ বিষয়ে কাকতখনত সমালোচনা প্ৰকাশ পোৱাত কৰ্তৃপক্ষই প্ৰথাটি উঠাই দিয়ে। অসমৰ ৰাইজৰ উন্নতিৰ অৰ্থে স্থাপিত আসাম এছোছিয়েচনৰ লক্ষ্য পূৰণৰ বাবে দেশবাসীৰ পৰা দা-বৰঙণি বিচাৰি ১৮৮২ চনৰ জুলাই সংখ্যাত এটি গোহাৰি প্ৰকাশ কৰে। নানা উৎসৰ পৰা খবৰ গোটাৰ আনি ছপোৱাৰ লগতে অগুন্ধ বুলি ভবা প্ৰবন্ধৰ লেখকক " আপোনাৰ চিঠিয়ে আমাৰ ফটা কাকতৰ পাচিতহে ঠাই পালে" –বুলি টানকৈ সমালোচনা কৰিবলৈ দ্বিধাবোধ কৰা নাছিল।...সততে নিজৰ মত নেৰা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ গঢ় দেখি সৰ্বসাধাৰণ ৰাইজে ইতিকিং কৰিবলৈ এৰা নাছিল " কি ভাতখোৱা মাছখোৱা ভাষাৰে বাতৰিকাকত লেখে ?" হেমচন্দ্ৰই ভালেমান ইংৰাজী শব্দৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ উলিয়াইছিল। পণ্ডিত হেমচন্দ্ৰ গাঙ্গুলীৰ মন্তব্যটি এইখিনিতে মন কৰিব, "আসাম নিউচে যি ভাষা শিকাই গ'ল, আজিকালিৰ অসমীয়া গদ্য-ভাষাই তাকেহে আওৰাইছে"। বেজবৰুৱাৰ মতে, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ কাপৰ গুণত আসাম নিউচে অতি শীঘ্ৰে ওখ ঠাই অধিকাৰ কৰিছিল। সকলো মানুহে অতি আগ্ৰহেৰে কাকতখন পঢ়িছিল। পূৰ্বৰ আসাম বিলাসিনীত বাক্য-বিন্যাস প্ৰণালী, ব্যক্তিগত আক্ৰমণে সমাদৰ হেৰুওৱাৰ বিপৰীতে 'দোষ-ত্ৰুটিহীন আৰু ৰসাল ভাষাৰ সেই কালৰ উপযোগী এইখন আসাম নিউচে সকলোকে হৰ্ষ দিয়ে। মন কৰিব পাৰে যে, যি গৰাকী লেখকক পৰৱৰ্তী পণ্ডিত-সাহিত্যিকে লিখাৰ ক্ষেত্ৰত আৰ্হিৰূপে লৈছিল, সেই গৰাকী বেজবৰুৱাই পূৰ্ববৰ্তী ওজা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাক তেওঁৰ আদৰ্শ কৰি লোৱাটো সাধাৰণ কথা নহয়। আধুনিক অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যলৈ আসাম নিউচৰ গুৰুত্ব ইয়াৰ পৰাই অনুমান কৰিব পাৰি।

অসমৰ কোনোবা স্থানত নিশ্চয় আসাম নিউচৰ কিছু সংখ্যা সংৰক্ষিত হৈ আছে বুলি অনুমান কৰা হৈছে।পিছে সেয়া উদ্ধাৰ কৰিব পৰা হোৱা নাই।এয়ালৈ যিখিনি আসাম নিউচ বুলি সামান্য তথ্য পোৱা হৈছে সেয়া নিউচ বা বাতৰি নহয়, কাকতখনৰ এটি আভাসহে মাথোন। ফুলস্কেপ আকাৰৰ আঠ-পিঠীয়া সাদিনীয়া বাতৰিকাকত ৰ প্ৰথম পৃষ্ঠাত এনেদৰে লিখা আছিল”

আসাম নিউচ

সাদিনীয়া অসমীয়া -ইংৰাজী বাতৰি কাকত

The Assam News

কাৰ্য্যংবা সাধয়েচ্ছৰীৰংবা পাতয়েদ্ৰুধঃ

সোমবাৰ, ১৪ ভাদ, ১৮০৪ শক,

২৮ আগষ্ট, ১৮৮২

ইয়াত হৰিবিলাস আগৰৱালাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত ‘কীৰ্ত্তন’ পুথি “ বিষয়ে এনেদৰে আছে.... “এই দেশত বৈষ্ণৱ ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰোঁতে ” শঙ্কৰ আৰু তেওঁ শিষ্য মাধৱদেৱে সংস্কৃত ভাগৱত আদি পুথিৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্ম সম্বন্ধীয় কোনো অংশ ভাঙ্গি অসমীয়া ভাষাৰে ভালেমান শব্দ পুথি কৰি থৈ গৈছে।আৰু বোধহয় অসমীয়া ভাষাত তেওঁবিলাকেই আদি কৰি আছিল।.... “হৰিবিলাস বাবুৱে কীৰ্ত্তন পুথি আগেয়ে এবাৰ ছপাইছিল। এই দ্বিতীয়বাৰ।দুইওবাৰৰ পুথি আমি দেখিছো আৰু তেওঁ যে শুদ্ধৰূপে ছপাবৰ নিমিত্তে প্ৰচুৰ পৰিশ্ৰম কৰিছে তাকো আমি বুজিছো।....” ল’ৰাৰ নিজা পুথি’ বুলি আন এখন সম্পৰ্কে লেখিছে.... “গুৱাহাটীৰ নৰ্মেল ইন্স্কুলৰ ছেডমাষ্টাৰ শ্ৰীযুত বাবু ব্ৰজপতি বন্দোপাধ্যায় দ্বাৰা লিখিত আৰু প্ৰকাশিত,..... ব্ৰজপতি বাবু বঙ্গালী। অসমীয়া ভাষা তেওঁৰ সম্বন্ধি বিদেশী।তথাপিও যে তেওঁ সেই ভাষাৰে এখন পুথি লিখিছে, তাৰ বাবেতেওঁ ধন্যবাদৰ পাত্ৰ...”।বেণুধৰ শৰ্মাদেবে কাকতখনত দুটি বিজ্ঞাপনৰ নমুনা উল্লেখ কৰিছে।_এই দ্বিভাষী কাকতখনৰ যোগেদি অসমীয়া বৰ্ণবিন্যাস পদ্ধতিৰ এটা মান স্থিৰ কৰাৰ লগতে আধুনিক অসমীয়া গদ্যৰ এটা গড় হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই দিয়ে। অৱশ্যে অশুদ্ধ ভাষাৰ লিখা প্ৰবন্ধৰ ৰচকক চোকা বাক্যবান নিষ্কেপ কৰা বাবে সমসাময়িক বহুতো লেখক ভগ্ন মনোৰথ হ’বলগীয়া হৈছিল।বৰুৱাৰ ব্যক্তিত্বৰ পৰশত কাকতখনে পাইছিল এক মৰ্যাদা আৰু গাম্ভীৰ্য। কাকতখনৰ যোগেদি সমাজ আৰু কিতাপ এই দুয়োটাৰে তীক্ষ্ণ আৰু সুস্থ সমালোচনাৰ বাট মুকলি কৰি দিলে।পুথি সমালোচনা বাবে সমীক্ষিত পাঠৰ প্ৰসংগ প্ৰথমে ইয়াতেই উত্থাপন কৰে।_আসাম নিউচ বন্ধ হোৱাৰ

পিছত ১৮৯৪ চনত 'আসাম' নামৰ দ্বিতীয়খন সাপ্তাহিক কাকত গুৱাহাটীৰ শিক্ষানুৰাগী ব্যক্তি কালীৰাম বৰুৱাই 'আসাম নিউচ'ৰ আৰ্হিত দ্বিভাষী (অসমীয়া-ইংৰাজী) কাকতখন প্ৰকাশ কৰে। ইয়াত মানিকচন্দ্ৰ বৰুৱাই ইংৰাজী আৰু সত্যনাথ বৰাই অসমীয়া ভাগত সহায় আগবঢ়াইছিল। সাত বছৰ চলি ১৯০১ চনত কাকতখনৰ বিস্তৰ ক্ষতিৰে সৈতে ছপা কাৰ্য বন্ধ হয়।

জানি থোৱা ভাল

লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই তেওঁৰ আত্মজীৱনী 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'ত কৈছে,
"আসাম নিউচে নিশ্চয় অসমীয়া ভাষাৰ যুগান্তৰ উপস্থিত কৰিলে।"

৩.৩.৪ আসাম নিউচৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ :

- (ক) অৰুণোদই কাকততে সাহিত্যিক জীৱন আৰম্ভ কৰা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই অৰুণোদইৰ বানান পদ্ধতিৰ প্ৰতি প্ৰত্যাহান জনাই মিছনেৰীসকলৰ মত সলাই পেলাইছিল।
- (খ) কাকতখনৰ মূল মন্ত্ৰ কাকতখনৰ সমুখ ভাগত লিখা আছিল।
- (গ) সম্পাদকীয় প্ৰবন্ধ অসমীয়া –ইংৰাজী দুয়োটা ভাষাতেই লিখা হৈছিল।
- (ঘ) পুথি সমালোচনাৰ ক্ষেত্ৰত 'আসাম নিউচ' বাটকতীয়া।
- (ঙ) বৰ্তমান অসমীয়া বৰ্ণবিন্যাস পদ্ধতিৰ মান স্থিৰ কৰা হয় এই কাকতত।
- (চ) অসমীয়া আৰু ইংৰাজী দুয়োটা ভাষাতে লিখা প্ৰথম সাদিনীয়া বাতৰি কাকত
- (ছ) সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ মতে, আসাম নিউচ কাকতখনে প্ৰকৃত অৰ্থত অসমীয়া আখৰ জোঁতনিৰ বৰ্তমানৰ গড়তোক স্হায়ীত্ব প্ৰদান কৰিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ২ : প্ৰথম দ্বিভাষী সাদিনীয়া কাকত 'আসাম নিউচ' কাকতখনে কিয় উচ্চ

স্থান লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল? চমুকৈ লিখক। (১৫০ টা শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৫

মৌ

অসমীয়া সংবাদ পত্ৰৰ ইতিহাসত মাহিলী কাকত “মৌ”ৰ স্থান দশম। ১৮৮৬ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহৰপৰা ১৮৮৭ চনৰ মাৰ্চ মাহলৈ মাত্ৰ চাৰিটা সংখ্যা প্ৰকাশ হৈ বন্ধ হৈ যোৱা হৰনাৰায়ণ বড়া (হৰনাৰায়ণ বড়া) সম্পাদিত ‘মৌ’ কাকতৰ ভূমিকা নুই কৰিব নোৱাৰি। ১৮৮৬ চনৰে ‘মে’ মাহত নিজৰ পত্ৰীলৈ লিখা এখন চিঠিত উল্লেখ থকা মতে ‘মৌ’ৰ দৰে কাকত এখন প্ৰকাশৰ কথা বলিনাৰায়ণ বৰাই কিছুদিন আগৰপৰা চিন্তা নকৰাকৈ নাছিল। ডঃ মহেশ্বৰ নেওগৰ “ অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা” ত তেখেতে যুক্তি দৰ্শাই পৰিচয় দিছে এনেদৰে— ‘ হৰনাৰায়ণ বৰাৰ সম্পাদিত বলিনাৰায়ণ বৰাৰ “মৌ” ‘। ‘মৌ প্ৰকাশৰ উদ্দেশ্য অসমত নতুন সামাজিক চেতনাৰ উন্মীলন।

‘মৌ’ৰ প্ৰকাশ কালত বলিনাৰায়ণ বৰা এছিষ্টেণ্ট ইঞ্জিনিয়াৰ হিচাপে চৰকাৰী চাকৰি কৰি থকা বাবে সম্পাদকৰ নামটিৰ স্থান ভাতৃক দি আলোচনীখনৰ সমস্ত কাৰ্য অকলশৰে সম্পন্ন কৰিছিল। আলোচনীখন ছপোৱাৰ বাবদ প্ৰয়োজনীয় অৰ্থ বৰাই বহন কৰিছিল। প্ৰকাশিত সকলোবোৰ প্ৰবন্ধ বৰাই নিজে ৰচনা কৰা কামফেৰাও কৰিছিল। মাত্ৰ চাৰিটা সংখ্যাৰ ‘মৌ’ত প্ৰকাশিত বৰাদেৱৰ নিজৰ প্ৰবন্ধবোৰত অসমৰ শিক্ষা, সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক অৱস্থা, ৰাজহ আৰু ভূমিব্যৱস্থা, স্ত্ৰী-স্বাধীনতা, সাময়িক প্ৰসঙ্গ আদিয়েই প্ৰাধান্য লাভ কৰিছিল। ইয়াৰ মাজেদি সেই সময়ৰ উচ্চ শিক্ষিত উদাৰ, নৰমপন্থী, মাতৃভূমিৰ উন্নতিৰ চিন্তা কৰা ব্যক্তিৰ অভিমতহে প্ৰকাশিত হৈছে। ধীৰে ধীৰে প্ৰশাসনীয় আৰু সামাজিক সংস্কাৰ ‘মৌ’ৰে বিচাৰিছে। এই ক্ষেত্ৰত ক’ব পৰা যায় যে, স্ত্ৰীশিক্ষা অপ্ৰয়োজনীয় বুলি ‘মৌ’ত উল্লেখ কৰা নাই; কিন্তু তিবোতাৰ শিক্ষা আৰু স্বাধীনতা সম্পৰ্কত ব্যক্ত কৰা মন্তব্য সাম্প্ৰতিক কালৰ দৃষ্টিত উদাৰ বুলি ক’ব নোৱাৰি। বৰাৰ মতে “‘তিৰুতাক পঢ়িবলৈ দিয়া বেয়া কথা নহয়; কিন্তু..... কি ডাক্তৰ বা

উকিল হই মুনিহৰ ব্যৱসায়বোৰ চলাব ইও বাঞ্ছনীয় নহয়।” এই কথাত বৰাৰ চিন্তাৰ অস্পষ্টতা আৰু স্ববিৰোধীতা প্ৰকট কৰি তুলিছে। তেওঁৰ স্পষ্ট মত... ‘ঘৰেই ছোৱালীৰ ঘাই পঢ়াশালী’ ; নাৰী পুৰুষৰ অধীন আৰু পুৰুষ আৰ্থিক পৰিস্থিতিৰ অধীন।

পছিমীয়া শিক্ষা, আচাৰ নীতি অন্ধভাবে ভাৰতীয়সকলে অনুকৰণ নকৰি দেশ, কাল আৰু পাত্ৰৰ উপযোগিতা চাইহে গ্ৰহণ কৰাৰ বাবে ‘মৌ’ৰে উপদেশ দিছে। অসমৰ চাহবাগানৰ বনুৱা সম্পৰ্কত আগবঢ়োৱা অভিমতে সেইসময়ৰ ডেকাচামক উত্তপ্ত কৰি তুলিছিল। অৱশ্যে কেইখনমান বঙলা কাকতে অতিৰঞ্জিতভাবে চাহবাগিচাৰ বনুৱাৰ দুৰ্দশাৰ বৰ্ণনা দাঙি ধৰিলেও বলিনাৰায়ণ বৰাই বনুৱাৰ একপক্ষীয় স্বৰ্গসুখৰ চিত্ৰ প্ৰদৰ্শন কৰিছে। বৰাৰ দৃষ্টিভঙ্গী খেতিয়ক আৰু বনুৱাৰ প্ৰতি থকা অৱজ্ঞামিশ্ৰিত পুতৌৰে ভৰপূৰ। প্ৰয়োজন অনুসৰি বৰাই চৰকাৰক তীব্ৰ সমালোচনা নকৰাকৈও থকা নাই। ‘মৌ’ৰে শাসনৰ উন্নতিৰ নিমিত্তে উদ্দেশ্য প্ৰণোদিত সক্ৰিয় ৰাজনৈতিক আন্দোলনত বিশ্বাস নকৰিছিল। বঙালী-অসমীয়াৰ পাৰস্পৰিক বিদ্বেষক প্ৰশয় নিদি বঙালী উচ্চমান্যতা আৰু অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰতি থকা অৱজ্ঞাক নিন্দা কৰা হৈছে। অৱশ্যে ‘মৌ’ত প্ৰকাশিত দুই-এটি মন্তব্য ভাষাৰ বিকাশৰ দুৰ্য্যোৰ পৰিপন্থী বুলি কোৱা হৈছে। কিন্তু আনফালে সেইসময়ত একপ্ৰকাৰ অভাৱনীয় সৰ্বভাৰতীয় সংহতিমূলক দৃষ্টিভঙ্গীৰ অসমীয়াসকলক ঠেক মনোবৃত্তি পৰিহাৰ কৰিবলৈ আহ্বান জনোৱা কথাটি মনকৰিবলগীয়া। ‘মৌ’ বি, চি, চৰকাৰৰ দ্বাৰা বহু বাজাৰ ষ্টিটৰ ‘ইণ্ডিয়া প্ৰেছ’ত ছপা হৈছিল। বহুৰেকীয়া বৰঙণি ওটকা আৰু প্ৰতিটো সংখ্যাৰ দাম ছ অনা। প্ৰতিটো সংখ্যাৰ প্ৰবন্ধসূচীৰ ওপৰত মাইকেল মধুসূদন দত্তৰ কাব্যৰ পংক্তি দিয়া হৈছিল—

‘ ৰচ মধুচক্ৰ, গৌড়জন যাহে

আনন্দে কৰিবে পাণ সুধা নিৰবধি।’

সমসাময়িক সমাজখনে বৰাক আকোঁৱালি নোলোৱাতো বৰাৰ দোষ নহয়। কলিকতীয়া প্ৰবসুৱা ছাত্ৰ কিছুমানৰ বিৰোধীতাৰ ফলশ্ৰুতিত কাকতখন বন্ধ কৰিবলগীয়া হয়। আনহাতে নগাঁৱত থাকি কলিকতাৰপৰা আলোচনী প্ৰকাশ কৰা কামটো যথেষ্ট কঠিন হৈ পৰা কথাটিও নুই কৰিব নোৱাৰি। এই সম্পৰ্কত ‘মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ’ত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাই এনেদৰে লিখিছে—“আমি লৰালি কৰি তেতিয়া নুবুজিলোঁ যে ‘মৌ’ৰ নিচিনা এখন ভাল কাকত বধ কৰি আমাৰ দেশৰ কি অনিষ্টকে সাধন কৰিলোঁ।” সম্পাদনা, প্ৰতিবেদন, ৰচনা প্ৰস্তুতকৰণ, গ্ৰাণকৰ

উদাসীনতা, বাণিজ্যিক বিফলতা, কলিকতীয়া অসমীয়া ছাত্ৰৰ আক্ৰমণ আদি মিলি হোৱা সৰু নাৱত গুৰুভাৰ লৈ মৌ বুৰিল। 'মৌ'ৰ নতুন ঠাঁচৰ বৌদ্ধিক আবেদনৰ প্ৰতি সঁহাৰি নজনোৱা বাবে অসমীয়া মানুহখিনিৰ সুস্থ জীৱন-দৰ্শন গড়ি নুঠিল। অসমীয়া সাহিত্যত তেওঁৰ অৱদান সামান্য হ'লেও ঊনবিংশ শতিকাৰ এজন বুদ্ধিদীপ্ত অসম –হিতৈষী ব্যক্তি ৰূপে বলিনাৰায়ণ বৰাৰ নাম সদায় মনত ৰখা উচিত।

জানি থোৱা ভাল

১৮৮৬-৮৭ চনত প্ৰায় কুৰিগৰাকীমান অসমীয়া ভাষী লেখক-লেখিকা থকা সত্বেও মাত্ৰ এজন লেখকৰ এটি ৰচনা চতুৰ্থ আৰু শেষ সংখ্যাত ছপা হোৱা বুলি অনুমান কৰা হয়।

৩.৩.৬ 'মৌ'ৰ বৈশিষ্ট্যসমূহ :

- (ক) সমাজ ব্যৱস্থাৰ সুস্থিৰ পৰিৱৰ্তন সাধনেৰে ক্ৰমে প্ৰশাসনীয় আৰু সামাজিক সংস্কাৰ
- (খ) বৰ্তমানৰ পটভূমিত কিছুমান অভিমত প্ৰতিক্ৰিয়াশীল। স্ত্ৰীশিক্ষাৰ আৰু স্বাধীনতা সম্পৰ্কে 'মৌ'ৱে উদাৰ মত পোষণ কৰা নাই।
- (গ) নাৰীৰ কৰ্মস্বহল ঘৰখন। গতিকে পুৰুষে লোৱা পছিমীয়া শিক্ষা নাৰীৰ উপযোগী নহয়। 'মৌ'ৰ প্ৰথম সংখ্যাতেই তিৰুতাৰ বন কি?' আৰু দ্বিতীয় সংখ্যাত ' পুৰুষ স্বাধীনতা' এই দুটি ৰচনা ছপা হৈছিল । 'মৌ'ৱে সেই সময়ত নাৰীৰ সামাজিক স্বাধীনতাকৈ পুৰুষৰ আৰ্থিক স্বাধীনতাক অধিক গুৰুত্ব দিছিল।
- (ঘ) দেশ-কাল-পাত্ৰৰ উপযোগিতা চাই পছিমীয়া আচাৰ নীতি অনুকৰণ কৰিবলৈ উপদেশ দিছে।
- (ঙ) চাহ-বাগিছাৰ বনুৱা সম্পৰ্কত 'মৌ'ত আগবঢ়োৱা মতৰ কিছু সত্যতা আছে। ডেকাশক্তি উথলি উঠা মন্তব্যও তাত নথকা নহয়।

(চ) উনবিংশ শতিকাৰ উচ্চ শিক্ষিত মধ্যবিত্ত চাকৰিয়ালৰ খেতিয়ক আৰু বনুৱাৰ প্ৰতি থকা অৱজ্ঞাসূচক পুতৌৰ ভাৱ বৰাৰ দৃষ্টিভঙ্গীত ফুটি উঠিছে।

(ছ) শিক্ষা বিস্তাৰত গাফিলতি কৰা বাবে অসম চৰকাৰৰ কঠোৰ সমালোচনা কৰা হৈছে। 'মৌ'ত প্ৰকাশিত 'ইংৰাজি শিক্ষা' আৰু 'উচ্চ শিক্ষা' শীৰ্ষক ৰচনা দুটিত বৰাৰ পূৰ্ণ মন আৰু অশান্ত চেতনাৰ পৰিচয় আছে।

(জ) সমজুৱা শিক্ষাৰ পৰিৱৰ্তে বৃত্তিমূলক শিক্ষাদানৰ সপক্ষে মতপোষণ কৰিছে।

(ঝ) ভাৰতীয় জাতীয় মহাসভা স্হাপন আৰু আদৰ্শৰ প্ৰতি সহানুভূতি প্ৰকাশ কৰিছে।

(ঞ) বৃটিছ শাসনৰ দ্ৰুত অৱসান নিবিচৰা 'মৌ'ৱে অৱশ্যেই এই সময়ছোৱাত অসমীয়া সমাজখনত প্ৰচলিত কুপ্ৰথা কিছুমানৰ দূৰীকৰণ হকে মন্তব্য আগবঢ়াইছিল।

(ট) ইতৰ প্ৰাণী আৰু সত্য মানুহ এই দুটি শ্ৰেণীত জনসাধাৰণক 'মৌৱে ভগাই পেলাইছে।

(ঠ) মৌজাদাৰ নিয়োগৰ ক্ষেত্ৰত 'মৌ'ৰ অভিমত বৰ্তমান যুগৰ পৰিপন্থী।

(ড) অসমীয়া সমাজক উন্নতিৰ পথ নিৰ্দেশ কৰাহে প্ৰধান উদ্দেশ্য আছিল।

(ত) অসমীয়া আৰু বাংলা ভাষাৰ মাজত সৌহাৰ্দ স্হাপনৰ উদ্দেশ্যেৰে 'ৱ'ৰ ব্যৱহাৰৰ পৰা বিৰত আছিল। ইয়াৰ স্হান 'য়'ৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰিছিল।

(ণ) ইচ্ছাকৃতভাৱে অসমীয়া 'ৰ' সলনি বঙলা 'ৱ'ৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল।

(ত) ভাষা, বানান আৰু প্ৰকাশভঙ্গীয়ে আধুনিক পাঠকৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ নকৰাকৈ নাথাকে।

(থ) কিছুমান আচহুৱা ব্যাকৰণিক প্ৰয়োগ মনকৰিবলগীয়া---হই,পাই,জাই আদি। ক্ৰিয়া বিশেষণত বিভক্তি 'কৈ'ৰ ঠাইত ;কে' দেখা গৈছিল---নোহোৱাকে, কলৌজপৌকে। 'ও'প্ৰত্যয় সাধাৰণতে শব্দৰ শেষৰ ব্যঞ্জনৰ লগত মিলি যোৱা দেখা যায়। কিন্তু 'মৌ'ত ই পৃথক ৰূপত দেখা দিছে---কাৰও, অলপও আদি।

ঞ'ৰ ব্যৱহাৰ দেখা নাযায়- কেওঁ (কেঞা), এওঁ (এঞা)। কামৰূপী উপভাষাৰ উচ্চাৰিত শব্দৰ প্ৰয়োগ-।

(দ) প্ৰতিটো ৰচনাত কেবলমাত্ৰ এজন মানুহৰ দৃষ্টিভঙ্গী প্ৰতিফলিত হৈছে।, বাছকবনীয়া শব্দৰ প্ৰয়োগেৰে পোনপতীয়া, নিৰলঙ্কাৰ অথচ বলিষ্ঠ ভাষাৰ প্ৰয়োগেৰে অকৃত্ৰিম ৰূপত প্ৰকাশ কৰিছে।

- (ধ) ইংৰাজী প্ৰবচন কিছুমানৰ অসমীয়া ৰূপান্তৰ কৰি কৰা প্ৰয়োগ মনকৰিবলগীয়া।
- (ন) উচ্চশিক্ষা বিস্তাৰৰ বাবে তেওঁ পৰামৰ্শ আগবঢ়াইছিল--- কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰা, ইয়াৰ পৰা পাছ কৰা ছাত্ৰক বৃত্তি দি কলিকতা বা বিলাতলৈ পঠোৱা আৰু অসমৰ হাইস্কুলবোৰৰ অৱস্থাৰ উন্নতিকৰণ কৰা।’
- (প) সুশিক্ষিত বঙালী মানুহ অসমলৈ আদৰ্শ জনোৱা বৰাৰ মনোভাৱ দ্বিতীয় সংখ্যাত প্ৰকাশিত’ অসমীয়া আৰু বাঙালি’ ৰচনাখনত স্পষ্ট।
- (ফ) প্ৰথম সংখ্যাত ‘চাহ বাগিচাৰ কুলি’ প্ৰকাশ হোৱাৰ পাচত বৰা আৰু লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱাৰ মাজত অভূতপূৰ্ব কলম-যুদ্ধ এখন হয়।
- (ব) দেশৰ ৰাজনৈতিক ঐক্য সাধন কৰা ইংৰাজ শাসন চিৰকলীয়া হোৱাৰ কামনা কৰা হৈছিল।
- (ভ) কামৰূপীয়া কথ্যভাষাত ‘আসাম ৰহস্য’ লঘু ৰচনা প্ৰকাশ উল্লেখযোগ্য।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৩ : ‘মৌ’ কাকতখনৰ এটি চমু আলোচনা আগবঢ়াওক। (১৫০ টা শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৭

আসাম বন্ধু

১৮৮৫ খ্ৰীঃতপ্ৰকাশ হোৱা আসাম বন্ধু এখন মাহেকীয়া কাকত- “মাসিক পত্ৰ”। কাকতখনৰ প্ৰকাশক, সম্পাদক আৰু উদ্ভাৱক হ’ল গুণাভিৰাম বৰুৱা। নগাঁও নগৰত জন্ম লাভ কৰা কাকতখন সাহিত্য, কলা আৰু বিজ্ঞান বিষয়ৰ ৰচনাৰে সমৃদ্ধ। কলিকতাৰপৰা মুদ্ৰিত আসাম বন্ধু কাকতৰ প্ৰথম বছৰৰ প্ৰতিটো সংখ্যা ৩২ পৃষ্ঠায়ুক্ত আছিল। বছৰেকীয়া বৰঙণিৰ উল্লেখ তাত পোৱা হোৱা নাছিল। ব্ৰিটিছ প্ৰশাসনৰ উচ্চ পদস্থ বিষয়া হিচাপে নগাঁৱত কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি থকা সময়ছোৱাতেই কাকতখন সম্পাদনাৰ কাম হাতত লয়। অসমীয়া সাহিত্যৰ বুৰঞ্জীত ‘জোনাকী’ৰ অগ্ৰদূত স্ক্ৰিপ। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ভাষা সম্পৰ্কত থকা কঠোৰতা আসাম বন্ধুৱে মানি লোৱা নাই। এই বিষয়ত আসাম বন্ধু কিছু উদাৰ আছিল। ভাষাৰ বুনিয়াদ সুদৃঢ় কৰা আসাম নিউচ পিছত আসাম বন্ধুৱে সাহিত্য সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰখন

মুকলি কৰি দিলে। ৰোমান্টিক কবিতাৰ ধাৰাৰ শুভাৰম্ভ হয় ভোলানাথ দাস আৰু ৰত্নেশ্বৰ মহন্তৰ হাতত আসাম বন্ধুৰ বুকুত।

আসাম বন্ধুৰ সম্পাদকীয় পৃষ্ঠাত এনেকৈ লিখা আছিল---“ আমাৰ উদ্দেশ্য সামান্য। সেইয়ে, সাধাৰণ মনোৰঞ্জন আৰু জ্ঞান চৰ্চা”। মনোৰঞ্জৰ অৰ্থে কাকতখনত কবিতা আৰু কবিতাসদৃশ ৰচনা আৰু হাস্য-ব্যংগ ৰসাত্মক সমাজ-সমালোচনা নিয়মিতভাৱে প্ৰকাশ কৰা হৈছিল। ঐতিহাসিক তথ্যৰ বৰ্ণনা, জনজাতীয় জীৱন-চৰ্যাৰ এষণা, পদাৰ্থ একোটাৰ বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণবা পৰ্যালোচনা, নতুন প্ৰকাশনৰ গঠনাত্মক সমালোচনা আদি প্ৰকাশেৰে শিক্ষিত সাধাৰণৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিবলৈ বিচাৰিছিল।

আনহাতে এনেদৰে ঘোষণাও কৰিছিল---“.. আমি শাসন,বিচাৰ আদি ৰাজনৈতিক বিষয়বিলাকত হস্তক্ষেপ কৰিব নোখোজোঁ। ৰাজনীতিত আমি অনভিজ্ঞ । সাম্প্ৰদায়িক ধৰ্ম সম্বন্ধে অতমি মতামত প্ৰকাশ নকৰোঁ।কিন্তু ই পৰিস্থিতি – সম্ভূত প্ৰতিশ্ৰুতি। ১৮৬৯ খ্ৰীত গুণাভিৰাম বৰুৱাই ব্ৰাহ্মণ্যধৰ্ম গ্ৰহণ কৰে। যদিও ধৰ্ম-সম্প্ৰদায় নিৰ্বিশেষে শিক্ষিত সাধাৰণে কাকতখন গ্ৰহণ কৰাতোৱে তেখেতৰ প্ৰধান ইচ্ছা আছিল। “দেশত এখান কাকত আছে থাওক। আৱশ্যক হওক বা নহওক দেশৰ গৌৰৱ ৰওক,ভাষাৰ বাট মুকলি থাওক।” সম্পাদকীয়ত এনে আকাংক্ষাই আসাম বন্ধুৰ চালিকা শক্তি। প্ৰথম সম্পাদকীয়ত কোৱা হৈছে, ‘আমাৰ দেশত যিবিলাক মেল হয়, সেইবিলাকত সমাজৰ আচাৰ-ৰীতিৰ মাথোন আন্দোলন হয়। সেইবিলাক মেলত বিজ্ঞান,শিল্প,সাহিত্যৰ আন্দোলন হোৱা প্ৰথা ইয়াত সমূলি নাই। এই আন্দোলনৰ অভাব মোচন কৰিবৰ আশা কৰি আসাম বন্ধু আগবাঢ়িব খুজিছে।”

জানি থোৱা ভাল

অসমীয়া ৰোমান্টিক কবিতাৰ ধাৰাৰ আসাম বন্ধুৰ বুকুতেই শুভাৰম্ভ হয়।

মুঠ ১৪টা সংখ্যা প্ৰকাশ পোৱাৰ পাচত ১৮০৭-৮ শকৰ চ'ত-বহাগ সংখ্যাটো প্ৰকাশ পোৱাৰ লগে লগে আসাম বন্ধুৰ গতি বন্ধ হৈ অকাল মৃত্যু ঘটিলা। ১৮৮৬ খ্ৰীঃত আসাম বন্ধু বন্ধ হয়।

অসমীয়া শিক্ষিত লোকে নিজৰ মাতৃভাষাত চিন্তা-চৰ্চা কৰাটো সেই সময়ত লাজৰ বিষয় আছিল। গতিকে আসাম বন্ধুৰ প্ৰথম বছৰৰ ১২ টা সংখ্যাৰ প্ৰতিটোতে গড়হিচাপত দুজনকৈ লেখকেও কাকতখনৰ লগত জড়িত নাছিল। সেয়ে নামী-বেনামী –ছদ্মনামী বিভিন্ন লেখাৰে ৩২ পৃষ্ঠাৰ কাকতখন পূৰ কৰিবলগীয়া অৱস্থা এটাৰ সৃষ্টি হৈছিল। এই সময়ছোৱাত অসমত দেশৰ সৰ্বাঙ্গীন উন্নতিত সহায়ক হোৱা অনুষ্ঠান নাছিল। সম্পাদকীয়ত কোৱা হৈছে 'দুৰ্ভগীয়া আসাম দেশত এইবিলাকৰ অনুষ্ঠান নোহোৱা বাবে ইয়াৰ মানুহৰ মন নিচেই সংকীৰ্ণ'। ১৮৫৫ চনত আসাম দেশ হিঁতৈষিনী সভা' ১৮৫৭ চনত জ্ঞান প্ৰদায়িনী সভা , '১৮৬৭ চনত আসাম এছচিয়েছন,' ১৮৭২ আসাম লেংগুইজ ইমপ্ৰুভমেণ্ট ছোচাইটি স্থাপিত হৈছিল যদিও আশীৰ দশকত সেইবোৰ লুপ্ত হৈ গ'ল। এইবোৰ অনুষ্ঠানে শিল্প, সাহিত্য, বিজ্ঞানৰ ক্ষেত্ৰখনত আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰাত ' এই আন্দোলনৰ অভাৱ মোচন'ৰ বাবেই আৰু 'আন্দোলনৰ দ্বাৰায় জ্ঞানৰ উন্নতি' সাধন কৰিবৰ বাবেই আসাম বন্ধুৰ জন্ম।

১৬ মাহ আৰু ১৪টা সংখ্যা প্ৰকাশ পোৱা কাকতখনত প্ৰথম বছৰত ১২টা আৰু দ্বিতীয়টো বছৰত মাত্ৰ ২টা সংখ্যাহে প্ৰকাশিত হৈছিল। ডিম্বেশ্বৰ নেওগ আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামীয়ে কিন্তু আসাম বন্ধুৰ ১৬ টা সংখ্যা প্ৰকাশ হোৱা বুলি উল্লেখ কৰিছে। প্ৰকৃততে দ্বিতীয় খণ্ডৰ সংখ্যা দুটাৰ শীৰ্ষভাগত ১/২ সংখ্যা আৰু ৩য়-৪ৰ্থ সংখ্যা বুলি মুদ্ৰিত হোৱাৰ ফলতেই তেনেকুৱা হৈছিল। দ্বিতীয় খণ্ডত কাকতখন দুমহীয়া আৰু চাৰিটা মাহত দুটা সংখ্যা ওলোৱা যেনহে হ'লগৈ। এইখিনিতে উল্লেখ থকা ভলয়ে, নগেন শইকীয়াৰ দ্বাৰা পুনৰ সংকলিত আসাম বন্ধুৰ দ্বিতীয় খণ্ডৰ প্ৰথমটো সংখ্যা ৭২ পিঠিৰ আৰু অন্তিম সংখ্যাটি ৭০ পিঠিৰ ৰূপত পোৱা গৈছে। সম্ভৱতঃ আসাম বন্ধু মুঠ পৃষ্ঠা সংখ্যা ৫৭৬ হ'লে দ্বিতীয় সংখ্যাটিৰ শেষ পৃষ্ঠাটি ৭২ তকৈ কম হোৱাৰ কোনো কাৰণ দেখা নাযায়। যিনহওক মুঠ ১৪টা সংখ্যা প্ৰকাশ পোৱাৰ পাচত ১৮৮৬ চনৰ মাৰ্চ-এপ্ৰিল সংখ্যা প্ৰকাশ পোৱাৰ লগে লগে আসাম বন্ধু গতি বন্ধ হৈ পৰিল। অকাল মৃত্যু হোৱা কাকতখনৰ মৰণৰ দুমাহ আগতেই সম্পাদকীয়ত কোৱা হৈছিল ' নানা কাৰণত আমাৰ দেশত

আমাৰ মাতৃভাষাৰ সাময়িক পত্ৰ দীৰ্ঘকাল স্থায়ী নহয়। নহবৰ কাৰণো অনেক। সাময়িক পত্ৰ লব পৰা মানুহৰ যি সংখ্যা তাৰ অনেকেই ইংৰাজী আৰু বাংলা পত্ৰ লয়। আৰু তাৰ দ্বাৰাই সাময়িক পত্ৰৰ বাবে যি অভাৱ সি গুছে।” আসাম বন্ধুৰ ভাষা আৰু ৰুচি সমসাময়িক বহু লোকৰ গ্ৰহণযোগ্য হোৱা নাছিল। আৰু জেঁটনি আৰু ব্যাকৰণৰ নিকপ-কপীয়া বান্ধোন এই কাকতখনত নথকাটোৱে ইয়াৰ কাৰণ। আনহাতে কনকলাল বৰুৱাৰ মতে, ব্যাকৰণিক নিয়মৰ কঠিন নিগড় নথকা বাবেই “ আসাম বন্ধু বহুত ন-লিখাৰুৰ আদৰৰ ধন আছিল।” এবছৰমান আৰু অধিক চলি থাকিলে “ ন-লিখাৰুৰ আদৰৰ ধন” আসাম বন্ধুৱে নতুন লেখক সমাজ এখন নিশ্চয় গঢ়ি তুলিব পাৰিলেহেঁতেন।

মাত্ৰ ডেৰ বছৰকালতেই কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য, ভোলানাথ দাস, আৰু লক্ষ্মীদেৱী বৰাৰ নিচিনা সাহিত্য প্ৰতিভাক প্ৰতিষ্ঠা দান কৰিলে। জোনাকী যুগৰ ত্ৰিমূৰ্তিৰ ভিতৰত লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী আসাম বন্ধুৰেই অৱদান। কবি-প্ৰবন্ধকাৰ ৰঞ্জেশ্বৰ মহন্ত, চিন্তাবিদ সত্যনাথ বৰা, পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননীৰ প্ৰতিভা বিকাশৰ স্ফলো আছিল আসাম বন্ধু ন-পুৰণি , খ্যাত-অখ্যাত ব্যক্তিৰ লেখা প্ৰকাশিত হোৱা ব্যক্তিবোৰে পৰৱৰ্তী সময়ত অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত নিজৰ অৱদান আগবঢ়াইছে। “.....প্ৰতিভা সৃষ্টি কৰা আৰু প্ৰকাশ কৰাৰ প্ৰতি থকা প্ৰবণতাহে আসাম বন্ধুত পৰিলক্ষিত হয় বেছিকৈ...” বুলি নগেন শইকীয়াই সঠিক মন্তব্যই কৰিছে। উনবিংশ শতিকাৰ সমাজখন প্ৰধানকৈ কাকতখনৰ লেখাবোৰৰ মাজত বিচাৰি পোৱা যায়। পোনতেই সদৰি কৰা ধৰণে কাকতখনে অসমৰ ৰাজনৈতিক প্ৰেক্ষাপট দাঙি ধৰিব বিচৰা নাই। সমকালীন সমাজৰ আশা-আকাংক্ষা, হাঁহি-কান্দোন, সততা-শঠতা আদিৰ প্ৰতিফলন আসাম বন্ধুত ঘটিছে। কাকতখনত ‘স্বাধীনতা নে ফ্ৰেছাচাৰ’ আৰু ‘ঘৈণীৰ কৰ্তব্য ও স্ত্ৰীশিক্ষা’ বিষয়ক ধাৰাবাহিক প্ৰবন্ধত পুৰুষপ্ৰধান অসমীয়া সমাজখনৰ মনুষ্যগীয়া বক্ষণশীলতা প্ৰকাশ পাইছে। নিজৰ জী স্ফৰলতা, আনন্দৰাম তেৰীয়াৰ ফুকনৰ কন্যা পদ্মাৱতী দেৱী ফুকননীৰ ৰচনা প্ৰকাশ কৰি স্ত্ৰীশিক্ষাৰ গুৰুত্ব সমাজখনক বুজাবলৈ কৰা বৰুৱাদেৱৰ চেষ্টা বিফল হৈছিল। আনহাতে, শংকৰদেৱৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰা লোকক এইখন কাকততে ‘কীৰ্তন’ শীৰ্ষক প্ৰবন্ধত কৈছে: ‘ যিসকলে শংকৰদেৱক গ্লানি কৰে, সেইসকলেও সেই সমস্ত কাৰ্যত কীৰ্তন পতায়।’

আকৌ ভোলানাথ দাসদেবে পৰাধীন অসমত ক্ষধীনতাৰ স্পৃহা থকা অসমীয়াৰ মনতিৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিছিল 'কাৰাবন্ধ ৰাজপুত্ৰ' আৰু 'ৰজনী' কবিতাৰে।

৩.৩.৮ আসাম বন্ধুৰ বৈশিষ্ট্য

- (ক) নিয়মিত কবিতাগতী ৰচনা আৰু হাস্য-ব্যংগ ৰসাত্মক সমাজ-সমালোচনা প্ৰকাশৰদ্বাৰা সাধাৰণ মানুহৰ মনোৰঞ্জন আৰু জ্ঞান দিয়া হৈছিল
- (খ) আনহাতে শিক্ষিত সকলক ঐতিহাসিক ঘটনাৰ বৰ্ণনা, বিষয় এটকাটাৰ বৈজ্ঞানিক বিশ্লেষণ, নতুন মুদ্ৰণৰ গঠনাত্মক সমালোচনা আদিৰে আকৰ্ষিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল।
- (গ) ধৰ্ম-সম্প্ৰদায় নিৰ্বিশেষে আসাম বন্ধু কাকতখন গ্ৰহণ কৰাৰ ওপৰত গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ ইচ্ছা আছিল।
- (ঘ) অসমৰ পুৰণি সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি সমাসাময়িক অসমীয়াৰ সৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাৰ যত্ন।
- (ঙ) শ্ৰীমত শংকৰদেৱৰ সাহিত্যৰাজি ধোঁৱাচাঙ আৰু থাপনাৰ পৰা নমাই সৰ্বসাধাৰণৰ আগত মেলি ধৰাৰ প্ৰয়াস কৰে।
- (চ) আখৰ-জোঁটনি আৰু ব্যাকৰণৰ কপকপীয়া বান্ধোন নথকা বাবে কাকতখন ইতিকিঙৰ পাত্ৰ হৈছিল।
- (ছ) কলিকতীয়া ছপাশাল আসাম বন্ধুৰ চেৰাশালি। বঙালী কৰ্মচাৰীয়ে মুদ্ৰক আৰু আৰ্হি কাকত সংশোধক হোৱা বাবে আখৰ-জোঁটনি ভুল যথেষ্ট দেখা যায়।
- (জ) লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা আৰু হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী আসাম বন্ধুৰ অৱদান।
- (ঝ) ইয়াত উনবিংশ শতিকাৰ অসমীয়া সমাজখনৰ সততা-শঠতা, হাঁহি-কান্দোন, হতাশা- আশা আদিৰ প্ৰতিফলন ঘটিছিল।
- (ঞ) তিবোতাৰ শিক্ষাৰ বিষয়টোৱে আসাম বন্ধুৰ অধিক ঠাই দখল কৰিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৪ : “আসাম বন্ধু” কাকত সম্পৰ্কে এটি চমু আলোচনা আগবঢ়াওক। (১৫০ শব্দৰ ভিতৰত)

৩.৩.৯

অন্যান্য কাকতসমূহ

অৰুণোদই আৰু আসাম বিলাসিনীৰ বাহিৰে বাকীবোৰ কাকতৰ আয়ুস বৰ কম আছিল। ১৮৭২ চনত গুৱাহাটীৰ চিদানন্দ প্ৰেছৰ পৰা প্ৰথম অসমীয়া সাদিনীয়া সংবাদ-পত্ৰ ‘আসাম মিহিৰ’ প্ৰকাশ হয়। পত্ৰখনৰ আয়ুস একেবাৰে কম, ১৮৭৩ চনত ইয়াৰ প্ৰকাশ বন্ধ হয়। কাকতখন সম্পৰ্কত বেণুধৰ শৰ্মাই লিখিছে ---“ ই প্ৰথমতে বঙলাত ওলায়, পিছত বঙলা-ইংৰাজী দ্বিভাষী হয়।

১৮৭৩ চনত দৰং জিলাৰ তেজপুৰৰ বিশ্বনাথৰ পৰা ‘আসাম দৰ্পণ’ নামে মাহেকীয়া আলোচনীখন প্ৰকাশ হয়; সম্পাদক আছিল লক্ষ্মীকান্ত বৰকাকতি। এইখন কাকততৰো আয়ুস বৰ কম।

১৮৭৬ চনত নগাঁৱৰ দিহিং সত্ৰৰ পৰা ‘চন্দ্ৰোদয়’ নামৰ আন এখন মাহেকীয়া ধৰ্মীয় আলোচনী প্ৰকাশ হয়। প্ৰকাশ কৰিছিল নগাঁৱৰ দিহিঙীয়া গোসাঁয়ে। প্ৰায় একে সময়তে ১৮৭৬ চনত গোৱালপাৰাৰ পৰা ‘হিতসাধিনী’ নামৰ সাদিনীয়া কাকত এখন প্ৰকাশিত হয়। ইয়াৰ ভাষা আছিল বঙলা। এইখনৰ আয়ুস মাত্ৰ দুবছৰ।

মাত্ৰ এবছৰৰ বাবে আউনীআতী সত্ৰাধিকাৰৰ সম্পাদনাত ধৰ্মপ্ৰকাশ যন্ত্ৰৰ পৰা ১৮৭৬ চনত ‘আসাম দীপক’ নামৰ আন এখন আলোচনী প্ৰকাশিত হয়। উক্ত চনত নবেম্বৰ মাহৰ আলোচনীখনৰ কৃতকাৰ্যতা কামনা কৰি এটি প্ৰাৰ্থনাৰ আৰম্ভ কৰা হয়। মন কৰক যে, ইয়াৰ এটা প্ৰবন্ধত শিকনৰ গুন-গান কৰিছে; আন এটা প্ৰবন্ধত দেশীয় লোকে কিয় বেহা-বেপাৰ কৰিব লাগে তাকে দোহাৰিছে। আকৌ কানি পানৰ অহিতকাৰী প্ৰভাৱৰ কথাও অইন এটা প্ৰবন্ধত কৈছে। হাতীৰ খবৰ, তিনিটা সন্তান প্ৰসৱৰ খবৰ, নগাঁৱত পুথি প্ৰকাশৰ খবৰ, সন্মিতিৰ উৎপীড়ন-গছ কটাৰ কৰ , মাজুলীৰ বিৱৰণৰ সৈতে চৰকাৰৰ পাঠশালৰ প্ৰতি বিৰূপ মনোভাৱৰ সমালোচনা আৰু মাজুলীৰ গড়মূৰৰ পৰা

এসোঁতাখোঁৱা মুখলৈ হ'বলগীয়া পথৰ বাবে কমিছনাৰক ধন্যবাদ জনোৱা আদি খবৰ ইয়াত আছে। ১৮৭৭ চনত যোৰহাটৰ সহকাৰী উপায়ুক্তই এটি টোকাত কৈছে যে, এনেকুৱা কাকতে বৰ বেছি ভাল কৰিব নোৱাৰিলেও কোনো অনিষ্ট নকৰে। এটি ধৰ্মীয়-নৈতিক উদ্দেশ্য আগত ৰাখি গুৱলা ভাষাৰে প্ৰবাদ-প্ৰবচন পূৰ্ণ এই কাকতখন কম দিন চলিছিল।

১৮৭৬ চনত গুৱাহাটীৰপৰা 'আসাম দীপিকা' ছিদানন্দ প্ৰেছৰ পৰা প্ৰকাশ হৈছিল। ১৮৮৬ চনত আউনীআটী সত্ৰৰ পৰা শ্ৰীধৰ বৰুৱা সম্পাদিত 'আসাম তৰা' মাহেকীয়া আলোচনী প্ৰকাশ হয়। 'অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী সভা' ৰ উদ্দেশ্যৰ কথা প্ৰথমতে এইখন আলোচনীতেই প্ৰকাশিত হয়। ১৮৯০ চনত ইয়াৰ প্ৰকাশ বন্ধ হয়। কৰুণাভিৰাম বৰুৱাৰ সম্পাদনাত প্ৰথম শিশু আলোচনী 'ল'ৰাবন্ধু' প্ৰকাশ হয়। শিশুৰ মানসিক বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত আলোচনীখন যথেষ্ট অৰিহণা আছে।

৩.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- অৰুণোদই যুগৰ সাহিত্যসমূহৰ আভাস লাভ কৰিলে
- অৰুণোদইৰ পৰৱৰ্তী বাতৰি কাকতসমূহৰ ক্ৰম অনুসৰি জানিব পাৰিলে
- মাজুলী আৰু যোৰহাটৰ পৰা প্ৰকাশিত আসাম বিলাসিনীৰ বিষয়ে সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিলে
- অসমীয়া আৰু ইংৰাজী দুয়োটি ভাষাত ছপা হোৱা প্ৰথম সাদিনীয়া বাতৰি কাকত আসাম নিউচৰ পৰিচয় পালে
- হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই অসমীয়া ভাষা শিকাবলৈ লোৱাৰ লগতে ইংৰাজী শব্দ কিছুমানৰ অসমীয়া প্ৰতিশব্দ কৰা কাৰ্যৰ আৰম্ভণি যে আসাম নিউচে কৰিছিল সেয়া পঢ়িবলৈ পালে
- মৌ কাকতৰ বিষয়ে পঢ়ি কেনেকৈ এজন লেখকে এখন কাকতৰ সমূহ প্ৰবন্ধ লিখি এখন কাকত চলাই নিব পাৰে সেয়া জ্ঞাত হ'ল
- আসাম বন্ধুৰ জৰিয়তে ন লেখকসকলে নিজৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ পাতনি মেলি ভৱিষ্যতৰ পথ মসৃণ কৰাত ধাৰণা লাভ কৰিলে

- o জোনাকী কাকত প্ৰকাশৰ আগতে অসমত কি কি বাতৰি-কাকত আৰু আলোচনী ছপা হৈ ওলাইছিল তাৰ এটি ৰূপৰেখা পালে

৩.৫ অধিক জানিবলৈঃ

- (১) নেওগ, মহেশ্বৰ(সংকলিত আৰু পুনঃ সম্পাদিত); অৰুণোদই, গুৱাহাটী, ১৯৮৩
- (২) শইকীয়া, চন্দ্ৰপ্ৰসাদ (সম্পাদনা); অসমৰ বাতৰিকাকত-আলোচনীৰ ডেৰশ বছৰীয়া ইতিহাস, গুৱাহাটী, ১৯৯৮
- (৩) শৰ্মা, তীৰ্থনাথ; আউনীআটী সত্ৰৰ বুৰঞ্জী, আউনীআটী সত্ৰ, ১৯৭৫
- (৪) ভট্টাচাৰ্য্য, বীৰেন্দ্ৰ কুমাৰ; ডেৰশ বছৰৰ অসমীয়া সংস্কৃতিত এভূমুকি, গুৱাহাটী, ১৯৮৫
- (৫) Saikia, N; Background of Moder Assamese Literature, New Delhi, 1988,
- (৬) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ; অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষা আৰু ইতিবৃত্ত, গুৱাহাটী, ১৯৮৯
- (৭) হাজৰিকা, অতুলচন্দ্ৰ (সম্পা.); বেজবৰুৱা গ্ৰন্থাৱলী, ১ম খণ্ড(মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ), গুৱাহাটী, ১৯৬৮
- (৮) শইকীয়া, নগেন(সম্পা.); আসাম বন্ধু, গুৱাহাটী, ১৯৮৪
- (৯) শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ(সম্পা.); মৌ, গুৱাহাটী ১৯৮০
- (১০) নেওগ, মহেশ্বৰ ; অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা , গুৱাহাটী, ১৯৬৪
- (১১) শৰ্মা, প্ৰবীণা; জয়ন্তী যুগৰ চুটিগল্পঃ এটি বিশ্লেষণ আৰু অধ্যয়ন, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়, অপ্ৰকাশিত গৱেষণা গ্ৰন্থ, ২০১১

৩.৬ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান (কেৱল ৰূপৰেখা)

১ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰঃ

প্ৰথম অসমীয়া বাতৰি কাকতখনৰ উদ্দেশ্য.....কাকতখনৰ সমকক্ষ হোৱাৰ মানসেৰে বিলাসিনীৰ কাৰ্য....বৈশিষ্ট্য আদি লিখিব লাগিব।

২ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ :

ইংৰাজী আৰু অসমীয়া ভাষাত লিখা আসাম নিউচৰ পৰিচয়..... সম্পাদক বৰুৱাৰ ভাষাৰ বৈচিত্ৰ্যতা...আদি লিখিব।

৩ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ :

অসমীয়া বাতৰি কাকতৰ দশম স্থানত থকা কাকতখনৰ পৰিচয়....তাত প্ৰকাশ হোৱা প্ৰবন্ধসমূহৰ আৰু প্ৰাবন্ধিকৰ নামাদি....লিখি চমু আলোচনা কৰিব লাগিব।

৪ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ :

কাকতখন ছপা হোৱা সময় .... কাকত ছপাৰ উদ্দেশ্য.....বৈশিষ্ট্যসমূহৰ বৰ্ণনাৰে এটি আলোচনা দাঙি ধৰিব লাগিব।

৩.৭ আৰ্হি প্ৰশ্ন :

প্ৰশ্ন ১ : অৰুণোদই ' কাকতৰ পৰৱৰ্তী কাকত আসাম বিলাসিনীৰ বিষয়ে এটি আলোচনা আগবঢ়াওক

প্ৰশ্ন ২ : সাদিনীয়া কাকত আসাম নিউচ কাকতখনে সম্পাদক হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ভাষাৰ গুণত আঙুৱাই যাবলৈ সক্ষম হৈছিল। ইয়াৰ যুক্তিযুক্ততা বিচাৰ কৰক।

প্ৰশ্ন ৩ : 'মৌ' ৰ সম্পাদক বৰাদেৱে কাকতখনত অসমীয়া সমাজৰ কোনকেইটি দিশৰ প্ৰতিফলন ঘটাইছে ? আলোচনা আগবঢ়াওক।

প্ৰশ্ন ৪ : আসাম বন্ধু কাকতখনক ন লেখাৰুৰ ধন বুলি কিয় কোৱা হৈছে ? ব্যাখ্যা দিয়ক।

প্ৰশ্ন ৫ : অৰুণোদইৰ পৰৱৰ্তী বাতৰি-কাকতসমূহৰ এটি ৰূপৰেখা দিবৰ চেষ্টা কৰক।

প্রশ্ন ৬ : জোনাকীৰ আগতে প্ৰকাশ হোৱা কম আয়ুসৰ কাকতৰ এটি চমু
পৰিচয় দিয়ক।

প্রশ্ন ৭ : চমু তৌকা লিখক-----যোৰহাটৰ আসাম বিলাসিনী, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা,
হৰনাৰায়ণ বড়া

চিন্তা-চৰ্চা কৰক

ডঃ বৰ্ণালী ডেকা
সহকাৰী অধ্যাপিকা
অসমীয়া বিভাগ
পূব কামৰূপ মহাবিদ্যালয়